

Fondator: Gheorghe Doran

Cenăzeanul

asociația
culturală
concordia
cenad

Periodic de opinie și informare socio-culturală • Anul XXIV, nr. 5 (131)/2016

Handbal la Cenad (Colecția foto: Johann Wunder)

Din cuprinsul acestui număr:

- Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad • Întrebări pe adresa Primăriei • Anca Amalia Isac, mica tenismenă din Cenad • Curier juridic • Ziua Asociației Culturale „Concordia“ Cenad • Recomandări de la pompieri pentru Sărbătorile de Iarnă • Revista de istorie „Morisena“ din Cenad – într-o nouă formulă redacțională • Societatea de lectură poporala „Mureșana“ • „Casina Civilă“ din Cenadul Vechi • Pagini în limbile germană, maghiară și sârbă • Excursie arheologică la Cenad (VII) • Pescar cenăzean • Uniunea Europeană – Scurtă istorie (X) • Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni • Plante medicinale, remedii miraculoase (VIII) • Rețete de bucătărie • Jurnale de călătorie (X)

Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad

De la precedenta apariție a revistei „Cenăzeanul” și până la predarea la tipar a numărului de față, Consiliul Local a aprobat următoarele hotărâri:

- Hotărârea nr. 11 din 12.09.2016 privind rectificarea bugetului local Varianta a IV-a.
- Hotărârea nr. 12 din 12.09.2016 privind stabilirea quantumului bursei școlare de ajutor social acordată din bugetul comunei Cenad, elevilor Școlii Gimnaziale comuna Cenad, pentru anul școlar 2016-2017.
- Hotărârea nr. 13 din 12.09.2016 privind stabilirea taxei de transport cu microbuzul pentru elevii care frecventează cursurile în localitatea Sânnicolau Mare, pentru anul școlar 2016-2017.

Spicium din această hotărâre:

Art.1 - Se aproba quantumul bursei școlare de ajutor social, acordată din bugetul local al comunei Cenad, elevilor Școlii Gimnaziale comuna Cenad, pentru anul școlar 2016-2017, în sumă de 50 Ron/elev/lună, pentru fiecare elev care are dreptul la această bursă.

- Hotărârea nr. 14 din 12.09.2016 privind înființarea Serviciului Voluntar pentru Situații de Urgență al Comunei Cenad, județul Timiș

Iată principalele articole:

Art. 1 - Se aproba înființarea Serviciului Voluntar pentru Situații de Urgență, de Categoria a II-a, aflat în subordinea Consiliului Local al Comunei Cenad, județul Timiș.

Art. 2 - Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență

Publicație realizată cu sprijinul Consiliului Local Cenad și al Primăriei comunei Cenad, județul Timiș
(www.cenad.ro)

Colegiul de redacție: Gheorghe Anuichi, Dušan Baiski, Tiberiu Bociat, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Pauline Huschitt, Milenco Iancov, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Dan Muntean, Rodica Pitic, Cornelia Varga

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor revine exclusiv autorilor.

Materialele se pot trimite prin e-mail:
dusambaisz@gmail.com

Anonimele nu se iau în considerare.

Editor: Dušan Baiski

Tipografia Artpress, str. Cermenă 1, Timișoara 300110, tel. 0256 293 809, fax 0256 293 975.

ISSN 1222-5843

al Comunei Cenad, județul Timiș este condus de 1 (un) șef serviciu, profesionist în domeniul.

Art. 3 - Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență al Comunei Cenad, județul Timiș are în componență un număr de 16 posturi, dintre care 3 posturi pentru personalul angajat și 13 posturi pentru personalul voluntar, conform Organigramei prevăzute în Anexa nr. 1 din prezenta hotărâre.

Art. 4 - Se aproba Regulamentul de organizare și funcționare a serviciului voluntar pentru situații de urgență, prevăzut în Anexa nr. 2 din prezenta hotărâre.

Art. 5 - Componența nominală a membrilor Serviciului Voluntar pentru Situații de Urgență al Comunei Cenad, județul Timiș, și dotarea formației de intervenție în situații de urgență, se va face prin Dispoziție a primarului Comunei Cenad, județul Timiș, în termen de 10 (zece) zile de la data aprobării prezentei Hotărâri a Consiliului Local.

- Hotărârea nr. 15 din 12.09.2016 privind actualizarea Planului de analiză și acoperire a risurilor în domeniul situațiilor de urgență, la nivelul comunei Cenad.
- Hotărârea nr. 16 din 12.09.2016 privind aprobarea angajarii d-nei Lingurar Daniela în funcția de asistent personal al persoanei cu handicap grav Mîrcă Valer.
- Hotărârea nr. 17 din 12.09.2016 privind desemnarea reprezentantului Consiliul Local Cenad în cadrul Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Timiș - A.P.D.T.”

Primul articol din hotărâre spune:

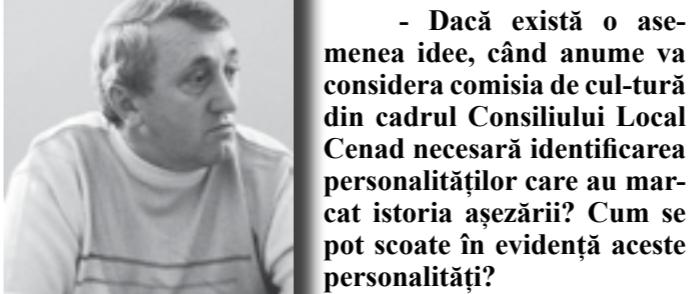
Art. 1 - Se aproba desemnarea d-lui Crăciun Nicolae - primarul comunei Cenad, identificat cu C.I. [...], ca reprezentant al Consiliul Local Cenad în cadrul „Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Timiș - A.P.D.T.”

Facem precizarea că documentele în cauză se pot consulta pe larg la sediul Primăriei Cenad, precum și pe site-ul oficial al comunei, www.cenad.ro

Miroslav Marianuț

Întrebări pe adresa Primăriei

Răspunde Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad:

- Dacă există o asemenea idee, când anume va considera comisia de cultură din cadrul Consiliului Local Cenad necesară identificarea personalităților care au marcat istoria ășezării? Cum se pot scoate în evidență aceste personalități?

- Consiliul local Cenad are în componență consilieri relativ tineri, de asemenea în comisia de cultură sunt consilieri tineri. Identificarea personalităților care au marcat istoria Cenadului se poate face tot cu oameni de cultură și aici cred că vă vom cere din nou sprijinul în a identifica aceste personalități și, ulterior, crearea de anumite clișee prin care să fie scoși în evidență. Dumneavoastră sunteți om de cultură și sesizați foarte bine aceste aspecte, aportul nostru poate fi de ordin financiar vizavi de scoaterea în evidență. Consider că am fost, atât eu, cât și Consiliul Local, destul de receptivi legat de propunerile culturale indiferent din partea cui au venit. Cred că în ultimii ani au fost scrise și tipărite cele mai multe cărți de către autori din Cenad.

- Spațiul de joacă din centrul comunei nu arată deloc grozav. Ce v-ați propus pentru a-i schimba imaginea?

- Toate locurile de joacă sunt parțial distruse și nu neapărat de către copiii mici. În aceste locuri de joacă, la lăsarea serii se adăpostesc și tineri care, de cele mai multe ori, nu fac altceva decât distrug. Din păcate, părinții care au copii mici nu au unde să-i ducă să se joace în condiții de siguranță și confort. Aceste locuri de joacă le vom reabilita și le vom supraveghea video.

- Cenadul are o istorie de învidiat. Cenadul a fost cândva capitala Banatului. A fost sediu episcopal, a fost vizitat de regi, împărați, președinți etc. etc. Spre meritul consilierilor locali de după 1989 încocace, Cenadul dovedește că și merită istoria. Numai că nu este îndeajuns. Acum, când a devenit punct de trecere de frontieră, este străbătut de sute de mii de persoane anual. Care, pentru două-trei ore, ar putea vizita localitatea, punctele turistice etc. Numai că lipsesc indicațioarele. Ce e de făcut? N-ar fi util un proiect de finanțare în acest sens?

- După cum știți, acum câțiva ani am tipărit pliante în cinci limbi, cu obiectivele din comună care pot fi vizitate. Odată cu terminarea Casei de Cultură, muzeul și biblioteca se vor muta acolo și, eventual, se poate crea și un punct de informare turistică.

- De ce nu, semafoare și la Cenad? Măcar la două-trei colțuri distanță. Obișnuiați cu viteza de

pe autostrăzile maghiare, șoferii calcă pedala de accelerare și la Cenad. De unde și tragicile accidente de până acum. Trebuie inițiate petiții colective sau, totuși, Primăria Cenad are un cuvânt de spus?

- Monitorizarea traficului precum și semnalizarea rutieră pe D.N. 6 cade în sarcina și obligația celor de la Drumuri Naționale, desigur, în colaborare și cu autoritățile locale. În funcție de intensitatea traficului, se stabilesc și trecerile de pietoni. Din păcate, nu toate intersecțiile sunt marcate și cu treceri de pietoni, deoarece cei de la Drumuri Naționale consideră că aceste marcaje nu sunt oportune peste tot, având în vedere fluidizarea traficului.

Singura posibilitate pe care o avem ar fi marcarea trecerilor de pietoni cu niște becuri intermitente.

- Si fiindcă a venit vorba de petiții, care este situația privind explorările de zăcăminte de gaze și petrol?

- Explorările de zăcăminte de gaze și petrol s-au încheiat în zonă, ultimele s-au făcut în toamna sau primăvara anului 2016 și au fost făcute în zona Beba Veche și Valcani. Din informațiile pe care le avem, nu rezultă faptul că ar fi pe teritoriul comunei Cenad astfel de zăcăminte. Se vehicula zvonul că pe teritoriul localității Dudești Vechi se va realiza un foraj, dar totul este la nivelul unui zvon. Probabil că informațiile adunate de către NIS PETROL sunt secrete și nu vom afla exactitatea acestor explorări.

- În context, din ce domenii au fost „peștorii“ economici din ultimi ani și cu ce s-a ales până la urmă Cenadul?

- Din păcate, nu am avut parte de foarte mulți peștori economici în ultimii ani. Acest lucru se datorează faptului că agenții economici care au dorit și doresc să se stabilească la Sânnicolau Mare, datorită faptului că infrastructura a fost mai bună și forța de muncă mai numerosă. Firmele au acaparat toată forța de muncă din zonă, chiar există la ora actuală un deficit de forță de muncă, întreprinzătorii mai mari își aduc oameni din alte zone ale țării. Acest deficit din zonă se datorează și faptului că avem foarte mulți cenăzeni care lucrează în străinătate. Nivelul căștigurilor realizate afară este considerabil mai mare decât cel de aici. Spre satisfacția noastră, ei vin cu banii acasă și îi investesc în comună.

Dušan Baiski

Anca Amalia Isac, mica tenismenă din Cenad

Atunci când unul dintre vecinii și prietenii mei din Cenad mi-a spus că avem printre noi o mică tenismenă, sperăm noi și viitoare sportivă de performanță, la tenis de câmp, și m-a întrebat dacă nu vreau să fac un interviu cu ea și un mic articol, recunosc că am fost puțin sceptic. Fiind

curios pentru că și mie îmi place să joc tenis de câmp și pentru că personal cred că astfel de articole ar putea să încurajeze pe tineri să facă sport, mișcare în general, plus și faptul că tenisul de câmp a cam rămas printre puținele sporturi care ne mai aduc bucurii, mi-am spus, de ce nu?

Așa am cunoscut-o pe **Anca Amalia Isac**, o fetiță de 10 ani, elevă în clasa a IV-a la Școala Generală nr. 2 „Nistor Oprean” din Sânnicolau Mare.

Stând de vorbă cu Anca și cu tatăl ei, Marius Isac, am aflat multe lucruri interesante despre viața de sportiv a cuiu care dorește să facă un sport din plăcere, dar și cu seriozitatea și sărăguința care este necesară pentru a obține performanță.

Anca a învățat să joace tenis de câmp înainte de a merge la școală și de a învăța să scrie și să citească,

acum având în „spate” cinci ani de tenis. Interesant mi s-a părut motivul pentru care Anca s-a apucat de tenis de câmp: nu a vrut să meargă la înnot. Da, există și astfel de părinți care cred, și pe bună dreptate, că nu este decât în folosul copilului să facă un sport de mic. Fiind vorba despre un sport de care s-a apucat aşa, ca înlocuitor al înnotului, la început a fost o joacă, ușor, apoi după ce a început chiar să îndrăgească sportul cu racheta, a fost tot mai greu, spune Anca.

Acum, această „joacă” s-a transformat în ceva foarte serios și Anca are la Timișoara antrenamente de trei ori pe săptămână, câte două ore de antrenament, cu doi antrenori care îi corectează mișcările, loviturile și greșelile. și dacă nu înseamnă foarte mult, să știi că într-un antrenament Anca lovește cca. 400 de mingi.

În prezent, micuța tenismenă este legitimată la Clubul „Sport 4 Fun” din Timișoara și se pregătește în privat la Clubul „Tenis Citadela” din același oraș de pe Bega, astă pentru că este înscrisă pe liste F.R.T. (Federatia Română de Tenis). Anul trecut, datorită rezultatelor sale, Anca a fost clasată pe locul 28 din România la categoria de vîrstă 8-10 ani, din aproximativ 300 de copii înscrise. Astă e cu atât mai prețios pentru că Anca s-a clasat pe acest loc după numai 7-8 turnee jucate, în timp ce primii 10 clasări au avut jucate peste 20 de turnee. Nu e rău, nu?

Anca mi-a mai spus că multe dintre colegele ei de club din Timișoara se miră cum poate ea să vină dintr-un sat, din Cenad, la Timișoara doar pentru antrenamente. Astă pentru că „concurrenturile și rezultatele mă motivează; pentru că îmi place să joc, să câștig și pentru că vreau să continuu cu tenisul de câmp și să devin o jucătoare profesionistă” mi-a spus Anca. Foarte frumos, dar la 10 ani, trebuie să împace și capra și varza, adică și tenisul și școala. „Deși este obositor pentru mine (cred și eu) reușesc să împart bine și tenisul și școala, iar în timpul liber îmi place să merg în excursii, în drumeții, să mă plimb” mi-a mai spus Anca. M-am minunat din nou, pentru că mulți copii de vîrstă ei fac „sport” doar în fața tastaturii și a monitorului sau cu telefonul mobil în mâna.

Vorbind în continuare despre „turneele” la care a participat, am aflat că merge ori de câte ori poate să se înscrive la turneele organizate la Timișoara, Arad, Oradea, iar în acest an, din 10 concursuri la care a participat, la 4 dintre ele a terminat pe locul I. Anul acesta a „promovat” la grupa de vîrstă 10-12 ani și aici a început prin a fi clasată între primii 200 pe țară, dar astă numai după 3 turnee jucate la această categorie de vîrstă și, hotărâtă cum am văzut-o, cu siguranță va urca în clasament destul de repede.

Așa cum se cade într-un interviu, am întrebat-o pe Anca Amalia care crede că a fost cel mai bun rezultat al ei și mi-a spus că atunci când a câștigat la Oradea locul I, într-un turneu la care au participat jucătoare din toată țara, fiind un turneu național al F.R.T. Cu respectivul prilej, plină de mândrie, m-a condus în camera ei, unde are deja amenajată o mică vitrină cu medalii, cupe, diplome. Marius, cred că trebuie să cumperi o vitrină mai mare - i-am spus tatălui ei.

Așa cum îi stă bine unei jucătoare serioase de tenis, Anca are și preferințe: zgura ca suprafață de joc, Agnieszka Radwanska și Andy Murray jucătorii de tenis preferați (aici recunosc că Anca a făcut un „break” cu mine).

Pentru că după atâtea „games” trebuie și o mică pauză, am continuat un pic discuția cu Marius Isac, tatăl micuței tenismene, și l-am întrebat cum este din punctul de vedere al părinților acest lucru, mai ales că știu că tenisul nu este un sport ieftin. Marius mi-a confirmat, pentru că deși multă lume crede că pentru tenis nu îți trebuie decât o rachetă și o minge, nu e deloc așa. Este nevoie de o investiție nu numai pe plan finanțier, ci și una în timp (numai drumurile la Timișoara pentru antrenamente cât timp înseamnă). Finanțiar, și la acest nivel, Anca are nevoie pentru competiții de minim două rachete de tenis profesionale (care nu sunt tocmai ieftine), mingi de calitate, echipament. Plus de asta, este foarte important ca încă de la acest nivel să ai un îndrumător (am mai spus, Anca se antrenează în particular cu doi antrenori), un profesor care să te învețe să lovești mingea corect, să te corecțeze, să te ghidizeze tactic pentru o partidă cu un adversar. În plus de asta, taxa de înscris la un turneu este între 50 și 130 lei, drumul până la orașul unde se ține turneul, masa etc. și toate acestea necesită un efort finanțier deosebit din partea părinților.

Federatia Română de Tenis afișează pe site-ul oficial turneele pe care le organizează lunar și jucătorii aleg la care să participe. Ideea este să joci, să aduni cât mai multe puncte din turnee și astfel să ai posibilitatea să te califici și să poți participa la „Naționale”, acolo unde se poate vedea cu adevărat valoarea unui jucător și potențialul lui de dezvoltare.

Mi-a mai spus Marius că moralul în timpul meciului este foarte important, chiar și la această categorie de vîrstă. Sigur, pe lângă calitățile fizice și cunoștințele și deprinderile tehnice, motivația. Pe Anca cel mai bine o motivează un vîr al ei din Timișoara (cu mamă cenazeancă), care joacă tenis de câmp la același club cu ea, dar care participă la concursuri la categoria de vîrstă 12-14 ani și care este înscris la F.R.T., dar și la Federația Maghiară de Tenis, fapt care îi permite să joace tenis la turnee din România, precum și din Ungaria.

După această mică „pauză” a revenit și Anca în discuție și mi-a spus că înainte de a juca în turnee ale F.R.T., a jucat în așa numitele turnee „Tenis 10” pentru copii mai mici de 10 ani. Au fost și momente din „carieră” când a pierdut toate meciurile dintr-un turneu și „știi ce greu este să te bată toată lumea” mi-a mai spus ea.

În această vacanță de vară, în luna august, Anca a participat la o tabără de o săptămână de pregătire fizică în Austria, cu clubul la care este legitimată, și iată că prin perseverență și seriozitate în sport ai ocazia să vezi și alte țări.

De la 1 ianuarie 2017, Anca va fi nevoită să joace numai în turnee la categoria de vîrstă 10-12 ani, ceea ce înseamnă că poate întâlni oricând pe teren jucătoare mai mari cu 2 ani ca ea, iar la această vîrstă cei doi ani diferență se simt mult mai accentuat: în forță fizică, în mental și în

știință jocului. Sincer, mi-a plăcut foarte mult abordarea realistă a tatălui micuței tenismene (așa cum ar trebui să fie a oricărui părinte responsabil), aceea că ideea de bază este că un copil trebuie să facă sport, iar dacă îi și place și obține și rezultate, atunci cu atât mai bine și nici un efort nu este de prisos sau prea mare.

Ce să zicem: îi dorim succes Ancăi în această sport, rezultate cât mai bune, multe victorii, mai ales că urmează o perioadă cu turnee prin țară la Timișoara, Oradea, Sibiu, dar și părinților felicitări pentru eforturile depuse și susținerea ei. Bravo!

P.S. În ziua când am redactat articolul, am verificat și site-ul oficial al F.R.T. și cu mare bucurie am aflat că ISAC Anca Amalia, este clasată pe locul 169 pe țară, din peste 425 jucătoare înscrise la categoria ei de vîrstă, în urcare cu 20 de locuri și după turneul Cupa Iris, desfășurat la Ștei, jud. Bihor și unul desfășurat la Timișoara, unde a fost de asemenea pe podium. Ce putem spune? Decât... Felicitări, Anca!

Tiberiu-Ioan Bociat

Curier juridic

Așa cum am promis în numărul anterior, voi continua prezentarea celor mai importante aspecte ale procesului civil.

După ce instanța constată că au fost îndeplinite toate elementele etapei scrise ale procesului civil, stabilește termenul de judecată pentru care citează părțile.

Aici trebuie să amintesc că, de regulă, pentru toate procesele ce se țin într-o sedință de judecată, cîștigurile conțin ora începerii sedinței, de exemplu ora 9, dar este lesne de înțeles că nu încep toate cauzele la ora 9, astfel că aceasta este ora la care trebuie să fie prezent pentru a nu risca să se ia cauza în lipsă, dar există și situații în care sedința poate dura mai multe ore, așa că pentru procese părțile trebuie să se înarmeze cu răbdare și obligatoriu să aibă asupra lor actul de identitate.

De regulă, procesele se desfășoară în sedință publică, dar există și excepții, când sedința se ține fără public.

În primă instanță completul de judecată este compus dintr-un singur judecător, care este asistat de grefierul de sedință, care consemnează mersul dezbaterilor și declarațiile și, în unele cazuri limitate, este obligatorie și prezența procurorului.

După începerea dezbaterilor judecătorul stabilește dacă este competent material, teritorial și funcțional să judece cauza, după care dă cuvântul părților în susținerea orală a eventualelor excepții și a cererilor în probăjune.

Probele admise în cadrul procesului civil sunt: înscrisurile, proba cu martori, prezumțiile, expertizele, cercetarea la față locului, mărturisirea, interogatoriul și, mai nou, probele în format electronic.

În ceea ce privește înscrisurile ca mijloc de probă, acestea sunt de regulă admise indiferent de forma și materialul pe care sunt consemnate, în categoria înscrisurilor întrând și fotografii, precum și cele stocate pe suport informatic. La dosar părțile nu depun înscrisurile în original, ci copii pe care, însă, partea care le depune trebuie să certifice prin semnătură că sunt conforme cu originalul, în caz contrar instanța nu va ține cont de ele. Pe de altă parte, partea trebuie să pună la dispoziția instanței originalul înscrisului la cererea acesteia.

Înscrisurile pot fi autentice, adică autentificate de către un notar public sau de o altă autoritate publică, aceste înscrisuri având cea mai mare putere probatorie. Înscrisurile sub semnătură privată sunt acele înscrisuri care poartă semnătura părților și pot fi acele așa-zise înscrisuri „de mâna” sau înscrisuri întocmite de profesioniști sau înscrisuri care poartă o dată certă. Înscrisurile întocmite de profesioniști pot fi contracte, facturi, avize, chitanțe și orice alt înscris ce provine de la persoane juridice sau fizice emise în exercitarea activității acestora.

Un înscris sub semnătură privată poate dobânde date certă, date ce este opozabilă tuturor, când i se conferă acest statut de către un notar, avocat, executor judecătoresc, o autoritate publică, când este înregistrat sau reprobus într-un registru sau document public, din data morții celui care l-a semnat.

Înscrisurile redactate într-o limbă străină se depun la dosar însoțite de traducerea legalizată.

În situația în care instanța pune în vedere unei părți din proces să depună un înscris ce se știe că îl deține, iar aceasta refuză depunerea lui, instanța poate fie suspendă cauza, fie să considere acest refuz o recunoaștere a afirmațiilor celeilalte părți cu privire la conținutul său.

Dacă o parte declară că nu recunoaște scrisul și semnatura sa pe un înscris, instanța pune această persoană să efectueze o scriere și semnătură, urmând a compara scrisurile și semnăturile, iar dacă nu se poate lămuri poate dispune la cererea unei părți efectuarea unei expertize grafologice. În situația în care o parte declară că un înscris depus de altă parte la dosar este fals, instanța întreabă partea care l-a depus dacă încelează să se folosească de el în continuare, iar dacă partea care l-a propus declară că nu se mai folosește de el, instanța nu va ține cont de el, dar dacă partea care l-a depus insistă să se folosească de el, instanța va suspenda procesul și va înainta înscrisul la parchet pentru cercetarea faptului dacă înscrisul este sau nu fals.

Proba testimonială sau proba cu martori este un alt mijloc de probă larg utilizat, cu specificația că există anumite limite ale admisibilității acestei probe.

Astfel, nu este admisă proba cu martori când valoarea actului juridic este mai mare de 250 lei, fiind obligatorie existența unui înscris, cu excepția situației în care partea a pierdut înscrisul în condiții de caz fortuit sau fortă majoră, părțile convin să folosească această probă, ori partea este în imposibilitate morală de a întocmi înscris, cum este situația acelor juridice încheiate între rude apropiate, unde încrederea dintre părți împiedică întocmirea unui înscris.

Pe de altă parte, poate fi admisă proba cu martori pentru a întări cele consemnate în înscris ori pentru lămurirea condițiilor de întocmire sau a clauzelor neclare.

Nu pot fi audiate ca martor rudele și afini până la gradul al treilea inclusiv, adică părinții, frații, nepoții de frate, unchii sau mătușile părții sau ale soțului. Totodată, nu pot fi audiați soțul, fostul soț, logodnicul sau concubinul, persoanele aflate în dușmanie sau cu interes față de o parte. Părțile pot conveni însă pentru audierea ca martori a acestor persoane, iar în cauzele de divorț este admisă audierea acestor persoane cu excepția copiilor părților.

Persoanele puse sub interdicție judecătorescă și cele condamnate pentru mărturie mincinoasă nu pot fi audiate ca martori niciodată.

Persoanele obligate prin lege să păstreze secretul profesional nu pot fi obligate să depună mărturie în cauzele civile decât dacă partea sau instituția în care funcționează încuviințează această mărturie.

Expertizele sunt lucrări efectuate de instituții, laboratoare sau specialiști în diferite domenii, autorizați de ministerul justiției atunci când pentru soluționarea cauzei este necesară o părere specializată. Pentru efectuarea expertizei părțile sau judecătorul trebuie să formuleze anumite obiective precise, iar răspunsul expertului se concretizează într-un raport de expertiză. Când raportul de expertiză nu lămurește problema litigioasă, părțile sau instanța pot formula obiecții la expertiză sau solicită o nouă expertiză ori chiar o contraexpertiză efectuată de o instituție superioară sau de trei experti.

Cercetarea la față locului presupune prezența completului de judecată și a părților pentru a constata personal o anumită stare de fapt.

Mărturisirea este recunoașterea totală sau parțială de către o parte a susținerilor celeilalte părți, iar interogatoriul reprezintă proba prin care o parte din proces trebuie să răspundă la întrebările celeilalte părți, iar refuzul de a răspunde sau neprezentarea la interogatoriul fără un motiv temeinic poate fi socotit de către instanță ca o recunoaștere a susținerilor celeilalte părți.

După administrarea probelor încuviințate, judecătorul dă cuvântul părților în susținerea cererilor, care pot depune și concluzii scrise, după care închide dezbaterile și rămâne să pronunțe hotărârea.

După soluționarea cauzei completul de judecată redactează hotărârea, care în primă instanță poate fi încheiere sau sentință și aceasta se comunică părților, iar în dispozitivul hotărârii fiind indicat și termenul de apel sau recurs, termen care de regulă curge de la comunicarea hotărârii, dar, atenție, fiindcă există și anumite hotărâri ce se pot ataca într-un termen chiar de la pronunțare, iar unele sunt definitive în primă instanță fără nici o cale de atac.

Avocat Dan Muntean

Ziua Asociației Culturale „Concordia“ Cenad

Sâmbătă, 12 noiembrie 2016, la Cenad va avea loc un nou eveniment cultural important: sărbătorirea Zilei Asociației Culturale „Concordia“ din localitate.

Potrivit tradiției, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei Cenad, se va desfășura cea de-a III-a ediție internațională de comunicări pe teme istorice, la care, alături de cei din România, se așteaptă oaspeți din Ungaria și Serbia.

De asemenea, cu acest prilej se vor lansa „Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 9-10/2014-2015“ și, respectiv, numărul 4/2016 al revistei trimestriale de istorie „Morisena“, care apare sub egida aceleiași asociații culturale din Cenad.

Recomandări de la pompieri pentru Sărbătorile de Iarnă

La structuri turistice, unități de alimentație publică și de agrement trebuie avute în vedere următoarele măsuri:

- Conducătorul unității asigură în permanență funcționarea mijloacelor tehnice de apărare împotriva incendiilor și a instalațiilor de protecție împotriva incendiilor, din dotare, conform reglementărilor tehnice și la parametrii stabiliți în proiecte tehnice.

- Reglementarea fumatului se stabilește prin decizie sau alt act de autoritate, de către conducătorul unității, în funcție de riscul de incendiu, echiparea cu sisteme de protecție și alte reglementări în vigoare.

- Camerele în care este admis fumatul se marchează corespunzător, iar sistemele de ventilare prevăzute în aceste încăperi nu trebuie să asigure ventilația în alte părți ale construcției în care este obligatorie asigurarea unor zone libere de fum.

- În locurile unde este admis fumatul se asigură un număr suficient de scrumiere, care se colectează și se golesc periodic într-un recipient în care este interzisă colectarea altor materiale combustibile, prevăzut cu capac, amplasat în exterior.

- Verificarea locurilor și spațiilor unde este admis fumatul se efectuează periodic, pentru a se asigura că tigările sunt stinse, conținutul scrumierelor a fost colectat și evacuat corespunzător și că nu există cazuri de aprindere a unor materiale combustibile.

- În cazul construcțiilor care fac obiectul prezentelor dispoziții generale se interzice blocarea căilor de acces și intervenție cu diferite materiale, mărfuri, precum și prin parcarea mijloacelor de transport și se asigură curățarea și întreținerea acestora pe timp nefavorabil, pentru a fi practicabile în orice situație.

- Nu se admite amplasarea, pe căile de evacuare, a unor obiecte care pot îngreuna evacuarea în caz de incendiu.

În scopul asigurării condițiilor pentru evacuarea persoanelor se iau următoarele măsuri:

- Ușile, casele scărilor, ieșirile, precum și traseele către acestea trebuie marcate cu indicatori de securitate prevăzute în reglementările în vigoare, astfel încât să fie vizibile ziua și noaptea;

- Ușile de pe căile de evacuare se prevăd cu deschidere în sensul deplasării persoanelor spre exterior și se mențin în permanență deschise;

- Ușile pietonale utilizate pentru evacuare, în cazul clădirilor prevăzute cu uși glisante sau rotative, sunt menținute în permanență practicabile;

- Pe căile de evacuare se interzice amplasarea oglinzilor sau vitrinelor pentru a nu dezorienta utilizatorii structurii de primire turistice.

Milenco Iancov

Revista de istorie „Morisena“ din Cenad – într-o nouă formulă redacțională

Cu prilejul lansării pe 2 martie 2016, la Timișoara, a revistei trimestriale de istorie „Morisena“, unica de acest fel din mediul rural românesc (după cum observa Televiziunea Română – Studioul Timișoara, vezi http://timisoara.tvr.ro/morisena-unica-revista-de-istorie-din-mediul-rural-romanesc_15908.html), istoricul Sorin Forțu opina că nu e greu să realizezi un prim număr, ci să continui. Iată că am ajuns la numărul 4/2016. Și nu oricum. Ci, de acum încolo, cu un colegiu redacțional ai cărui membri, majoritatea deveniți coechipieri pe parcurs, sunt ei fișași o istorie. Cărțile publicate de domniilelor cu siguranță pot umple o bibliotecă întreagă.

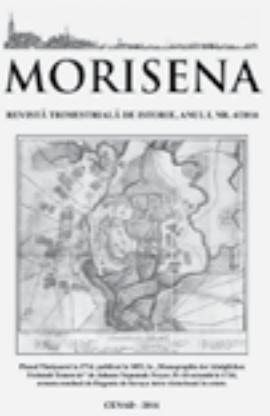
De ce tocmai acum și nu de la bun început? Simplu. Fiindcă mai întâi trebuia să demonstreăm, noi, cei doi coordonatori, Baiski (inițiator) și Hațegan, că suntem în stare să edităm o revistă de calitate. Nimeni nu acceptă de la bun început să se aventureze într-o poveste ce se poate finaliza cu o catastrofă editorială, aşa cum foarte des s-a întâmplat din decembrie 1989 încoace. Și, sau mai ales, să nu uităm că Primăria și Consiliul Local

Cenad ne-au acordat un bilet în alb. Pe care, sperăm, l-am onorat și-l vom onora pe de-a-neregul și în continuare.

Așadar, începând cu numărul 4/2016, „Morisena“ are un colegiu de redacție. Bazat, cum spuneam, pe profesioniști care s-au dovedit a fi alături de noi de la bun început. Cu două-trei excepții, invitate abia acum, acestea fiind necesare pentru a oferi un cât mai larg câmp de abordare a tematicilor și subiectelor interesante pentru istoria Banatului. Și, evident și înainte de toate, istoria Cenadului. Fiindcă ceea ce deja se cunoaște nu e decât vârful aisbergului.

Care este compoziția? Iată-o, în ordine alfabetică, așa cum se procedează, de regulă, în mass-media:

Dušan Baiski (Timișoara), dr. Ionel Bota (Oravița), dr. Mihaela Bucin (Szeged), dr. Valentin Bugariu (Bîrda), drd. Claudiu Călin (Timișoara), dr. Aleksandra Đurić-Milovanović (Belgrad), dr. Costin Feneșan (București), dr. Ioan Hațegan (Timișoara), Werner Kremm (Reșița), prof. dr. Mircea Măran (Vârșet), dr. Mircea Rusnac (Reșița), dr. Constantin-Tufan Stan (Lugoj), prof. dr. Dumitru Tomoni (Făget), dr. Péter Wéber (Szeged), dr. Florin Zamfir (Variaș).

Cenad ne-au acordat un bilet în alb. Pe care, sperăm, l-am onorat și-l vom onora pe de-a-neregul și în continuare.

Așadar, începând cu numărul 4/2016, „Morisena“ are un colegiu de redacție. Bazat, cum spuneam, pe profesioniști care s-au dovedit a fi alături de noi de la bun început. Cu două-trei excepții, invitate abia acum, acestea fiind necesare pentru a oferi un cât mai larg câmp de abordare a tematicilor și subiectelor interesante pentru istoria Banatului. Și, evident și înainte de toate, istoria Cenadului. Fiindcă ceea ce deja se cunoaște nu e decât vârful aisbergului.

Care este compoziția? Iată-o, în ordine alfabetică, așa cum se procedează, de regulă, în mass-media:

Dušan Baiski (Timișoara), dr. Ionel Bota (Oravița), dr. Mihaela Bucin (Szeged), dr. Valentin Bugariu (Bîrda), drd. Claudiu Călin (Timișoara), dr. Aleksandra Đurić-Milovanović (Belgrad), dr. Costin Feneșan (București), dr. Ioan Hațegan (Timișoara), Werner Kremm (Reșița), prof. dr. Mircea Măran (Vârșet), dr. Mircea Rusnac (Reșița), dr. Constantin-Tufan Stan (Lugoj), prof. dr. Dumitru Tomoni (Făget), dr. Péter Wéber (Szeged), dr. Florin Zamfir (Variaș).

Dušan Baiski

Opt sunt istorici: dr. Ionel Bota, dr. Costin Feneșan (fost director general al Arhivelor Naționale), dr. Ioan Hațegan, prof. dr. Mircea Măran, dr. Mircea Rusnac, prof. dr. Dumitru Tomoni, dr. Péter Wéber, dr. Florin Zamfir. Dr. Mihaela Bucin este filolog, dr. Valentin Bugariu – teolog, drd. Claudiu Călin – arhivist, dr. Aleksandra Đurić-Milovanović – antropolog, dr. Constantin-Tufan Stan – muzicolog. Simicloșanul de origine Werner Kremm este jurnalist, scriitor, traducător din limba germană, iar Dušan Baiski – scriitor, jurnalist, traducător din limba sărbă. Nu mai insistăm asupra tilurilor academice și a mediilor în care își desfășoară activitatea: universități, licee, publicații etc.

Sunt acoperite toate cele trei părți ale Banatului istoric: românesc, sărbesc și unguresc, dar și principalele etnii. Precum și marile orașe din Banatul românesc.

Rămânem în continuare consecvenți în ceea ce privește criteriul de bază: Banatul înainte de toate. Iar Cenadul, firește, cel dintâi. Noua echipă redacțională permite, fără îndoială, nu doar o muncă de colectiv, ci și o abordare multidisciplinară și multietnică, bazată pe studiul diverselor izvoare documentare care, în mod direct sau doar tangențial, pot aduce elemente noi în puzzle-ul istoriei Cenadului, în particular, și al Banatului, în general.

Se mai cere lămurit un aspect deosebit de important, care trebuie neapărat avut în vedere: toți autorii de articole din revista „Morisena“, dar și din „Cenăzeanul“ NU primesc niciun fel de drept de autor, deși ar fi îndreptățiti. Altfel spus, e vorba de muncă voluntară în adevăratul sens al cuvântului, în favoarea Cenadului. Deci, în grai cenăzean, pă d-a ficea. greu de conceput, dar, iată, mai există și oameni, chiar extrem de bine pregătiți profesional, care nu-și vând cunoștințele. Ci le dedică semenilor. Nu că le-ar strica un ban în plus. Numai că sufletul nu e de vânzare.

Ei, bine, vă veți întreba: dacă avem o revistă de istorie, de ce se mai publică în „Cenăzeanul“ materiale de istorie? Răspunsul e simplu: fiindcă serialele începute înainte de lansarea „Morisenei“ trebuie finalizate în aceeași publicație (în cauză: „Excursie arheologică la Cenad“, autor: Imre Henszelmann, traducător Cornelia Varga). Totodată, nu toate textele privind istoria Cenadului se pretează (prin importanța subiectului/temei) la a fi publicate într-o revistă cum e „Morisena“.

Pe de altă parte, există texte importante din punct de vedere istoric local, dar fără nicio semnificație pentru istoria regională ori națională. Poate doar ca și componente pentru texte mai vaste.

Numărul 4/2016 aduce câteva teme și subiecte noi, dar și debuturi: prof. dr. Mircea Măran - Poziția românilor din Banatul sărbesc în anii instaurării regimului comunist în Iugoslavia (1945-1953); ec. Petru Opruț - Sălașele din Voislova; ing. Milan Uncianschi - Povestea familiei mele. Deportarea în Bărăgan; av. Luana Constantin - Mărturii pentru eternitate.

Societatea de lectură poporala „Mureșana“

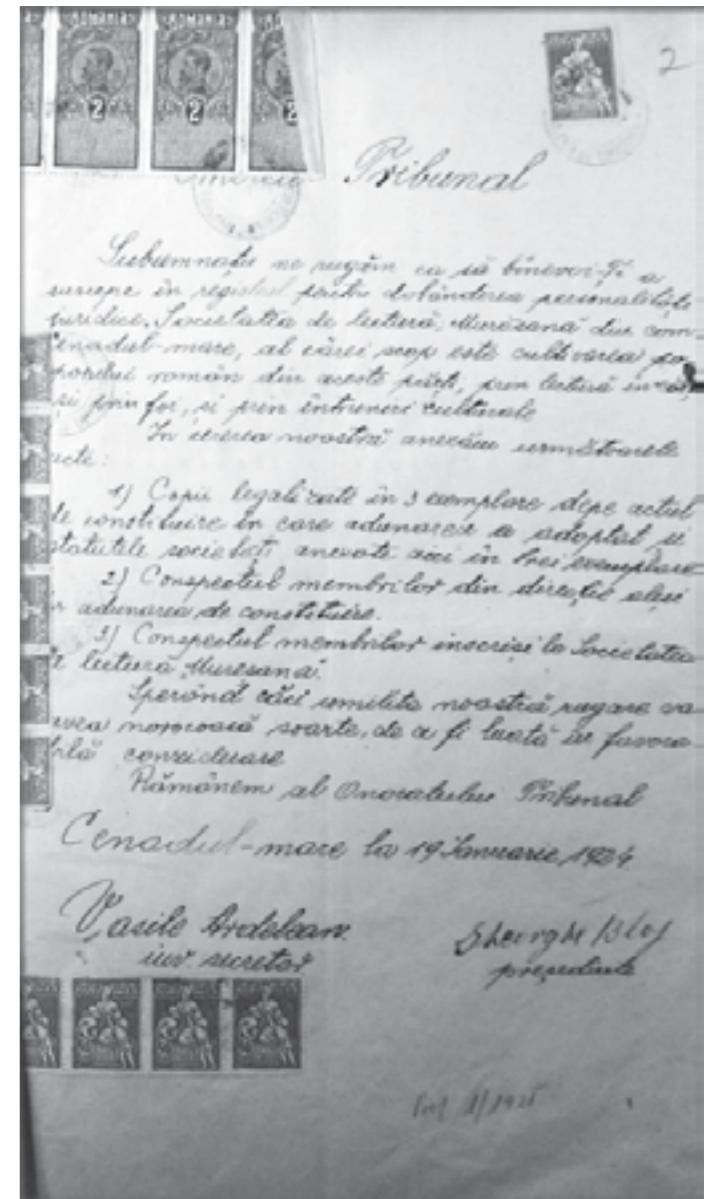
Localul lui Flore (în dosar: Flóre) Barna din Cenad (Str. Principală, pe partea dreaptă, vizavi de actuala clădire a Parohiei Greco-Catolice) va fi, pe 28 decembrie 1924, gazda unei adunări de constituire a Societății de Lectură „Murășiana“ („Mureșana“), la care au participat peste 200 de persoane din localitate. În procesul-verbal, întocmit cu respectivul prilej, se consemnează: „*La dorința locuitorilor din Cenadul-mare, comună fruntașă cum este, nu se pot aduna din tot satul la o singură societate de lectură, și înțelegând scopul ei mare, câte lucruri frumoase se pot face prin astfel de societăți, roagă pe dl învățător Vasile Ardelean a lua măsuri pentru a înființa încă o societate de lectură.*“ Nu se specifică denumirea celeilalte organizații fie din orgoliu, fie dintr-o banală scăpare. Surse locale susțin că ar fi existat două asemenea casine, una pentru români și alta pentru cei săraci.

Președinte a fost ales Gheorghe Barna, secretar - V. Ardelean. Iar pentru verificarea și validarea procesului verbal - Tănase Covaci și Ioan Dămian. S-a trecut apoi la alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri, care va raporta că până atunci s-au înscris deja 84 de persoane. Președintele Gh. Barna va propune întocmirea unei liste de candidați pentru a face parte din comitetul de conducere al societății. Au fost aleși: președinte - Gheorghe Blaj (tăbăcar); vicepreședinte - Ioan Muntean (econom); membri - Grăvila Vingan (econom), Ioan Crăciun (econom), Gheorghe Tomi (mecanic), Marcu Tonea (mecanic), Gheorghe Regep (econom), Ioan Popovici (econom), Mia Toconiță (econom), Gheorghe Nicolas (econom), Grăvila Dogoje (econom), Ioan Vințan (econom); supleanți - Ioan Dan (econom), Ioan Dămian (econom); secretar - Vasile Ardelean (învățător); casier - Grăvila Jianu.

Statutul va fi aprobat în unanimitate. În ceea ce privește sediul societății, s-a propus și aprobat ca „Mureșana“ să funcționeze tot în localul lui Flore Barna, însă într-o odaie separată. Cotizația a fost stabilită la 60 de lei/anual/persoană.

Potrivit statutului, organizația avea drept scop crearea unui loc de întrunire „potrivit trebuințelor unei societăți culte și sprijinirea membrilor întru cultivarea proprie“, mijloacele fiind: „abonarea diferitelor foi, cetarea cărților, aranjarea de ședințe publice și prelegeri științifice, consfătuiri, cultivarea poporului, convenirea prietenescă și promovarea bunăstării și fericirii noastre și a patriei.“ Fondurile urmau să fie asigurate din cotizație, donații în bani sau în natură, precum și vărsarea în contul societății a câștigurilor nete obținute din organizarea de petreceri. Cotizația putea fi modificată de la 60 la 100 de lei. Calitatea de membru se putea obține la recomandarea a doi membri deja acceptați. Membrii se împărteau în trei categorii: ordinari, extraordinari și onorifici, votul acestora din urmă fiind doar consultativ. Adunarea generală a fost stabilită

pentru prima jumătate a lunii decembrie a fiecărui an. Însă la solicitarea a trei membri ordinari, președintele avea obligația de a convoca adunarea generală extraordinară. Comitetul trebuia să țină ședințe o dată la fiecare trimestru.

Tentativa de legalizare a Societății de lectură „Mureșana“, prin cererea către Tribunalul Timișoara, a fost pe data de 20 Ianuarie 1925, aceasta fiind înregistrată sub nr. 358.

Onorat Tribunal

Subsemnații ne rugăm ca să binevoiți a susține în registrul pentru dobândirea personalității juridice Societatea de lectură «Murășana» din com. Cenadul-mare, al cărei scop este cultivarea poporului român din aceste părți, prin lectură în cărți și prin foi și prin întruniri culturale.

În cererea noastră anexăm următoarele acte:

1). Copii legalizate în 3 exemplare depe actul

de constituire în care adunarea a adoptat și statutele societății, anexate aici în trei exemplare

2). Conspectul membrilor din direcție aleși în adunarea de constituire

3). Conspectul membrilor înscriși la Societatea de lectură «Mureșana».

Sperând căci umilita (sic) noastră rugare va avea norocoasă soarte de a fi luată în favorabilă conziderare Râmânen al Onoratului Tribunal.

Cenadul-mare la 19 Ianuarie 1924 (sic).“

18 mai 1925 a Tribunalului nu va fi una favorabilă:

„Cererea Societăței de lectură «Mureșana» din Cenadul-mare pentru a-i se recunoaște calitatea de persoană juridică și înscrierea în registrul respectiv, ne fiind însoțită de actele cerute de lege și regulamentul persoanelor juridice, se înapoiază pentru a se alătura actele lipsă, cu încunoașterea că se va fi considerată ca înaintată chiar dela început, dacă se va înainta cu actele specifice mai jos în termen de 20 zile dela primirea încheierii de față.

Lipsurile cererii sunt următoarele:

1) Cererea nu este semnată de membrii fondatori și de Direcție

2) Cererea nu cuprinde subiectele din art. 9 din regulamentul legei pentru persoanele juridice

3) Copiile după actul de constituire și statute nu sunt legalizate de notarul public.

4) În cazul când cererea va fi înaintată din nou cu lipsuri va fi respinsă din oficiu conform § 141 proc. civ.“

Ca urmare a adreselor primite din partea Tribunalului Timișoara, primită pe 27 iunie 1925, Ministerul Instrucțiunii – „Casa Școalelor“ și a Culturii Poporului va da un răspuns, înregistrat sub nr. 31312, pe 3 august 1925, cu următorul conținut:

„În referire la adresa Dvs. No. 358/3-1925, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se amâne pronunțarea hotărârei pentru acordarea dreptului de persoană juridică a Societății de Lectură «Mureșana» din Cenadul Mare, până când vom primi relațiunile dela revizorul școlar și în urmă vom decide.“

Tribunalul Timiș-Torontal avea să primească, pe 20 mai 1932, o nouă cerere din partea cenăzenilor:

„Subsemnații, fondatori și membri în consiliul de administrație a societății de lectură «MUREȘANA» din comuna Cenadul-mare, avem onoare a Vă ruga să binevoiți a dispune rezolvarea cât mai urgentă a cererei noastre pentru înregistrarea persoanei juridice înaintată D-Voastră sub No. 358 din 20 Ianuarie 1925, cerere care până în prezent n-a fost rezolvată și care se află în arhivele DV.“ În numele membrilor și al societății semna Flore Barna, iar cererea a primit nr. 015523.

Pe verso-ul documentului, președintele Tribunalului Timiș-Trontal a adnotat:

„20 Mai 1931

Cu referire la No. 31312 din 3 august 1925 a Minist. Instrucțiunilor – Casa Școalelor și a Cultului (sic) Poporului se va (sic) cere relații în privința avizului pentru recunoașterea ca persoană juridică a Societății de Lectură din Cenadul Mare.“

Se pare că e vorba de o greșeală în privința anului, pe stampilă apărând clar 1932 și nu 1931 aşa cum a scris președintele.

Dosarul nu mai conține alte documente, dar potrivit adnotării de pe coperta I, un grefier (semnătură indescifrabilă) avea să scrie la 19 martie 1949: „Verificat, n-are acordată pers. juridică.“ Din păcate, astfel s-a sfârșit o inițiativă frumoasă a românilor cenăzeni, distrusă în față de birocracia unui stat care pare că a avut oroare de setea de cultură a băneșenilor. În loc de casina „Mureșana“ s-a înființat, în schimb, cu surle și trâmbite, la 31 ianuarie 1961, prin scindarea G.A.C. „Stefan Plăvăț“, Gospodăria Agricolă Colectivă „Mureșul“. Mai mult, după colectivizare, Cenadul situându-se în frunte în acest sens în județ, încăperea destinată a fi sediul societății de lectură, cu intrare direct din stradă, a servit de depozit pentru diverse produse agricole, miroslul de usturoi ce răzbătea de acolo fiind încă persistent în amintirile cenăzenilor în etate. Localul lui Flore Barna și-a continuat menirea, schimbându-și doar proprietarii și birtașii, printre aceștia din urmă fiind Ivan, cel care avea un masiv autoturism „Volga“ de culoare albastră și șchiopăta de un picior. Aici, la sfârșitul anilor 60, profesorul de limba și literatura română Gheorghe Doran a realizat un film artistic de scurt-metraj, având ca actori clienții obișnuiți ai birtului: agricultori, mecanici, tractoriști, zilieri, oameni fără căpătăi etc. Despre soarta peliculei nu se mai știe nimic.

Bibliografie:

Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale, Fond nr. 128 Tribunalul Județului Timiș, inv. nr. 130, dosarul nr. 1/1925.

„Casina Civilă“ din Cenadul Vechi

„Casina Civilă“ din Cenadul Vechi s-a înființat la 8 mai 1890, cu aprobarea Ministerului Afacerilor Interne din Ungaria. Aceasta avea drept scop ca „...prin conveniri să creeze o viață socială folositoare“.

Dosarul, aflat acum în custodia Direcției Județene Timiș a Arhivelor Naționale, mai cuprinde contul de gestiune al societății pe anul 1923, statutul în limba maghiară (datat 8 iunie 1890, cu timbrul anulat cu ștampila purtând data 14 iulie 1890, înlocuit în Cenadul Sârbesc, devenit ulterior Cenadul Vechi), dar și traducerea acestuia în limba română, precum și actul de constituire, tradus din limba germană în română. Potrivit acestuia din urmă, la adunarea generală de constituire a societății, din 8 mai 1890, la care au participat 29 de membri, au fost aleși următorii: Ioan Gräbeldinger – președinte, Ioan Schulde – vicepreședinte, Emeric Jung – grefier (secretar) și casier. Iar ca membri ai comitetului de conducere: Iacob Gilot, Anton Huller, Mihail Schulde, Ioan Jung, Ioan Kühn și Emeric Wolf. S-a mai stabilit abonarea la opt publicații în limba germană, sarcina fiind a comitetului de conducere. Și tot comitetul trebuia să încheie un contract cu cărciumarul, cu siguranță unul de închiriere de spațiu, fără însă a se specifica numele cărciumarului. Procesul-verbal a fost citi și aprobat de Petru Jung și Anton Gilot.

Potrivit statutului, datat 20 august 1922 și semnat de notarul Szainer Peter și președintele societății, Peter (Petru) Mircsov, membri ai „Casinei Civile“ puteau fi doar cetățenii români domiciliați în localitate, în baza unei recomandări din partea unui membru ordinari. Membri mai puteau fi și străinii de localitate, însă numai ca membri extraordinari și în baza unei taxe de membru ordinari redusă la jumătate, adică de la 10 lei la 5. Potrivit paragrafului 17, fiecare membru avea dreptul de a aduce cu el un oaspete. Iar paragraful 18 spunea: „Oaspetele introdus poate vizita localul societății neconturbat de nimici 8 zile în sir, însă la recomandarea membrului introducător; comitetul are dreptul de a-i înmâna respectivului un mandat de plată de 2,50 Lei, valabil pe 3 luni.“ Era strict interzisă intrarea cu orice fel de animale în localul societății.

La sfârșitul anului 1923, organizația avea 285 de membri, toți de naționalitate germană. Nu dispunea de avere imobilă, dar avea: o masă de biliard în valoare de 1.200 de lei, 340 de volume de carte în valoare de 600 de lei și două dulapuri în valoare de 2.000 de lei, deci în total bunuri mobile în valoare de 3.800 de lei. În 1923, casina a avut drept venit suma de 2.442,785 de lei, cheltuielile ridicându-se la 2.228 de lei. Iată și membrii consiliului de administrație: președinte Petru Mircsov (plugar), vicepreședinte Carol Zimmer (zidar), secretar Petru Sauer (zidar), casier Petru Wambach (plugar). Membrii comisiei de control erau: Petru Wolf (olar), Anton Wagner (plugar), Nicolae Richter (plugar), Emeric Balthasar (plugar),

Ioan Aubermann (plugar), Petru Wolf (plugar). Potrivit Memoriului din 1 august 1924, înlocuit conform art. 99 din Regulamentul Legii pentru persoanele juridice, „Membrii societății convin în dumineci și sărbători în localul societății, unde le stă la dispoziție biblioteca, ziare, biliard. Aici discută, citesc, se distrează. În timp de iarnă duc și acasă din cărțile bibliotecii ca să citească. Toată activitatea societății se extinde asupra creării unei vieți sociale mai bune și asupra luminării membrilor săi pe tărâmul social și economic.“

Tot pe 1 august 1924, conducerea casinei, respectiv președintele Petru Mirciov și secretarul Petru Sauer redactează către Tribunalul Timișoara o cerere pentru

ca, în baza art. 2 al Legii pentru persoanele juridice și a art. 98 din Regulamentul de aplicare a aceluiași act normativ, să binevoiască „...a dispune înscrierea reuniunii noastre în registrele persoanelor juridice pe baza actelor prescrise aici alăturate.“ Documentul va primi nr. 6075/4 august 1924, termenul de rezolvare fiind fixat pentru 4 februarie 1925.

Răspunsul Tribunalului, redactat sub formă de decizie pe data de 19 octombrie 1924, va fi trimis către societate pe 29 octombrie 1924:

„Cererea Casinei Civile din Cenadul german pentru dobândirea personalității juridice nu este potrivită

pentru rezolvare în urma lipsurilor indicate mai jos. Deci instanța înapoiază această cerere în baza legii persoanelor juridice pentru îndreptare cu înștiințarea că ea va fi considerată ca înaintată corect chiar de la început, dacă se va înainta îndreptată în termen de 8 zile dela înmânarea deciziei de față.

Lipsurile cererii sunt următoarele: Cererea să fie redactată și ajustată conform dispozițiunilor art. 98 și 99 din Regulamentul pentru aplicarea legii persoanelor juridice și să se achite în numerar 30 Lei taxa de înregistrare.

Dacă petentul va înainta cererea din nou cu lipsuri, instanța o va respinge din oficiu.“

Tribunalul Timișoara va lua în dezbatere solicitarea cenăzenilor la data fixată, respectiv 25 februarie 1925, prezenți fiind și președintele societății, Petru Mircsov, și, respectiv, Petru Sauer, secretarul acesteia. Judecătorul raportor îi va atrage atenția lui Petru Mircsov asupra faptului că nu s-au îndeplinit formalitățile cerute de lege, dându-i termen de 15 zile pentru completarea acestor. În încheierea Tribunalului, expediată solicitantilor din Cenadul Vechi la 11 martie 1925, prin care se respinge cererea de (re)înființare a „Casinei Civile“, se motivează că, deși a fost invitată să se conformeze prin a prezenta întreaga documentație necesară aprobării, societatea „...nu s-a conformat, deși i s-a acordat un ultim termen, lipsind:

- 1) Titlul în baza căruia a funcționat până azi;
- 2) Actul de constituire nu este certificat de către organele de administrație;

3) Darea de seamă a ultimului an.“

Credem că ceea ce i-a împiedicat pe cenăzeni să-și vadă societatea legalizată a fost exclusiv lipsa deciziei de înființare primită de la fostele autorități maghiare de până la 1 decembrie 1918. Trebuie însă avut în vedere că, fără a exclude posibilitatea ca societatea să nu fi primit totuși acest titlu, de la înființare, în 1890, și până la solicitarea de legalizare de către Tribunalul Timișoara, în 1924, trecând 34 de ani. Dar dacă statutul în limba maghiară și actul de constituire s-au păstrat, unde a putut fi decizia de înființare? Dar de ce, deși existau la dosar un statut și un act de constituire, Tribunalul s-a cramponat în titlul lipsă și nu a specificat de la care organe administrative (în spate, ministerul de resort potrivit obiectului de activitate al societății) trebuiau cerute aprobările prealabile?

Aidoma multor altor solicitați de legalizare ca persoană juridică, și dosarul de la Tribunalul Timișoara al „Casinei Civile“ din Cenadul Vechi (fost Cenadul German sau Németh Csanád) are adnotat de către grefier (semnatura indescifrabilă), pe coperta I, următoarele: „16 III 1949. Verificat, n-are acordată pers. juridică.“

Bibliografie:

Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale, Fond nr. 128 Tribunalul Județului Timiș, inv. nr. 130, dosarul nr. 78/1924.

Dušan Baiski

Album foto de istorie Activități de sezon la Cenad

Recoltă de struguri în 1948

Sărbătoarea recoltei de struguri

Tăiatul porcilor

Fotografii din colecțiile:
Lieselotte Bender și Johann Wunder

Imre Henszlmann Excursie arheologică la Cenad* (VII)

Totodată, o bună orientare spe răsărit completează această teorie, întrucât romani s-au priceput foarte bine să-și orienteze spre răsărit tabere militare.

Este foarte posibil ca primii călugări greci de la Mănăstirea Sf. Ioan, care au slujit aici înainte de cei catolici, să fi folosit clădirea romană pentru a se stabili pe acest loc. Această teorie este întărită și de faptul că Sfântul Gellert împreună cu călugării săi benedictini a utilizat prima dată aceeași clădire drept mănăstire, mutându-i de acolo pe călugării greci.

Încăperea notată cu punctele *q-r* a fost denumită de domnul Killer Frigyes pe bună dreptate „baptisteriu“, întrucât aici se desfășura botezul „per immersionem“, adică prin scufundarea întregului corp în apă. Nu cunoaștem, până când a rămas în vigoare acest mod de creștinare.

Zidul aflat între punctele *f, c, b, d, f* desparte în partea de jos biserică subterană de baptisteriu. În partea de sus are rol de susținere a boltei aflate sub sanctuar. Între *c* și *d* există o ușă care ducea în biserică subterană, însă aceasta a fost zidită ulterior, în perioada de după Sfântul Gellert.

Este posibil, sau chiar probabil, ca încăperea dintre punctele *i-k* sau o suprafață egală cu aceasta să fi fost utilizată de călugări greci cu destinația de biserică, iar mai apoi de călugării benedictini cu aceeași destinație. Acest lucru însă nu poate fi stabilit cu certitudine, întrucât biserică subterană și apoi sanctuarul care au fost edificate pe acest loc au șters orice urmă a bisericii originale paleocreștine. Cel mult, putem presupune că ar fi putut avea aceeași lățime cu biserică edificată ulterior de benedictini, întrucât se pare că pentru fundația clădirilor construite ulterior, s-a folosit fragmentul de zid roman.

Din rămășițele existente putem deduce cu siguranță faptul că pe linia cuprinsă între punctele *i-k* au fost construite încă de la începutul secolului XIII două biserici distințe: cea mai veche într-un stil tranzitoriu, iar cea mai nouă într-un stil gotic târziu. Aceasta din urmă biserică a fost dărămată în anul 1868.

Dovezile privind existența acestor clădiri se află în curtea parohiei din Cenad, regăsindu-se în pietre sculptate, utilizate apoi drept material de construcție pentru biserică dărămată în anul 1868.

Picioarul de stâlp din figura alăturată (Fig. 5) datează din perioada arhitecturii de stil roman, respectiv perioada de maximă dezvoltare a acestui stil, însă putem

* Originalul în limba maghiară, cu titlul „Archaeologiai kirándulás Csanádra“ a apărut în vol. VIII al cărții „Archaeologai közlemények a hazai műemlékek ismeretének előmozdítására“ („Publicații arheologice“), sub egida Academiei Maghiare de Științe, în anul 1871.

regăsi această formă și în perioada de tranziție (dintre stilul roman și gotic, n. trad.). Acest fapt permite datarea ca fiind începutul secolului XIII, însă este surprinzător faptul că diametrul stâlpului aflat deasupra piciorului este de doar 13", în vreme ce restul stâlpilor existenți la fața locului, de sub capiteluri au diametrul de 16". Astfel, piciorul de stâlp nu corespunde ca dimensiune cu astfel de capiteluri.

Figura nr. 6 reprezintă una dintre capitelurile rămase; o latură a plăci superioare este de 20", însă înălțimea este de doar 11,3", ceea ce denotă faptul că acest capitol este unul de tip „comprimat“, fiind utilizat la vremea respectivă în special la construcția bisericilor subterane. În cazul acestor construcții, datorită înălțimii reduse a tavanului, stâlpii nu păstrează proporțiile obișnuite.

Unde putea fi aşezat acest stâlp? Întrucât volumul bisericuței de doar 30 de picioare cubice nu ne poate conduce la ideea împărțirii acesteia în trei naosuri, mai mult decât atât, volumul de 15 picioare cubice a jumătății bisericii nu permitea împărțirea nici în două naosuri (mod de împărțire de altfel foarte rar întâlnit).

Pe de altă parte, știm că bisericuțele mai săracioase și mai puțin ornate nu aveau tavanul boltit, fiind prevăzute doar cu planșeu din lemn. Toate aceste considerente exclud existența stâlpului descris mai sus în interiorul bisericii.

În schimb, după cum s-a dovedit, stâlpii erau utilizați la susținerea boltelelor în cruce aflate în bisericile subterane, având rolul de a asigura structura de rezistență a bisericii construite deasupra. Din acest motiv, se poate stabili că stâlpul provine, cu mare certitudine, dintr-o biserică subterană.

Biserica subterană dedicată Sfântului Martin, din Pannonhalma este împărțită în trei naosuri. Fiecare naos are lățimea de 7 picioare și câțiva țoli, iar dimensiunea stâlpilor este de 13,3". În cazul bisericii din Cenad, dacă presupunem existența unei biserici cu trei naosuri, mai mare decât biserică Sf. Martin, cu lățime de căte 10 picioare pe fiecare naos, diametrul stâlpilor de 16" corespunde din punct de vedere structural acestor dimensiuni.

Fig. 5

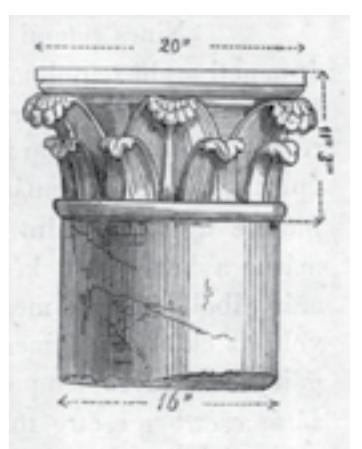

Fig. 6

Este drept că, la o împărțire în trei naosuri a bisericii din Cenad, axa colonadelor și-ar avea locul deasupra nișelor celor două uși ale bisericii subterane, dar avem motive să credem că nișele notate cu literile c) și d) la origine au fost mai mici decât cum apar pe schița noastră, unde au dimensiunea de aproximativ un stânjen.

Asemenea intrări largi în bisericile subterane nu erau uzuale la acea vreme. Chiar intrarea principală dinspre scări în domul mare din Pecs are dimensiunea de 4 picioare și 4 țoli. Deci, dacă adăugăm la dimensiunile brute ale nișelor de la punctele c) și d) căpușelile exterioare din piatră, astfel cum în mod obișnuit se proceda, atunci deschiderea ușilor se reduce și astfel dovedește faptul că nu era pericolită axa colonadelor din punct de vedere static.

Astfel, cum am mai arătat, biserica ce datează din perioada de tranziție între cele două stiluri arhitecturale nu dispunea de coloane libere. Aceasta întrucât avea ziduri laterale suficiente de solide pentru a descărca forțele ce acționau lateral din boltele pe care le susțineau. În sanctuarul bisericii, în schimb, au existat

mai multe semicoloane cu capiteluri împodobite. Unele dintre acestea s-au regăsit ulterior zidite în pereții bisericii. Stilul capitelurilor corespunde în totalitate cu cel din fig. 6.

Această semicoloană era menită să susțină striațiile boltei aflate în sanctuar. Dintre acestea au rămas câteva exemplare, cu forma specifică a unei capiteluri alungite, iar acestea indică încă odată datarea construcției din secolul XIII.

Din rămășițele găsite, amintite mai sus rezultă că biserica provenită din perioada de tranziție a celor două stiluri arhitecturale

era destul de împodobită, iar ornamentele găsite sunt identice cu cele care se regăsesc și în alte lăcașe de cult provenite din aceeași perioadă istorică.

Nu polemizez asupra faptului dacă această biserică s-a construit înainte sau după năvălirea tătarilor; doar remarcă însă, că putem considera eventuala ei dărâmare de către tătari ca fiind incompletă, întrucât a păstrat în întregime fundația zidurilor.

Tătarii în mod obișnuit prădau interiorul bisericilor, dădeau foc la acoperiș, însă nu se oboseau să dărâme și zidurile. În caz contrar, nu ne-ar fi rămas atâtea biserici construite înainte de năvălirea tătarilor, care să fi supraviețuit atacurilor.

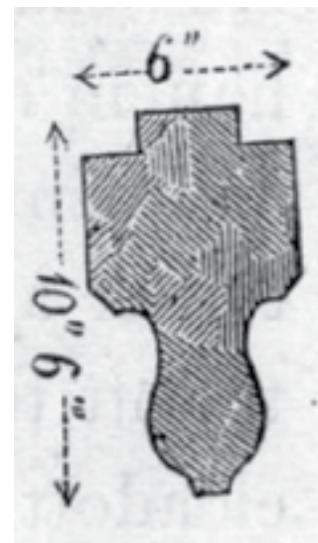

Fig. 7

era destul de împodobită, iar ornamentele găsite sunt identice cu cele care se regăsesc și în alte lăcașe de cult provenite din aceeași perioadă istorică.

Nu polemizez asupra faptului dacă această biserică s-a construit înainte sau după năvălirea tătarilor; doar remarcă însă, că putem considera eventuala ei dărâmare de către tătari ca fiind incompletă, întrucât a păstrat în întregime fundația zidurilor.

Tătarii în mod obișnuit prădau interiorul bisericilor, dădeau foc la acoperiș, însă nu se oboseau să dărâme și zidurile. În caz contrar, nu ne-ar fi rămas atâtea biserici construite înainte de năvălirea tătarilor, care să fi supraviețuit atacurilor.

Versiunea în limba română:
Cornelia Varga

Nu dispunem de date istorice pentru a stabili cu exactitate când a dispărut această bisericuță construită în stil intermediu. Sigur este doar faptul că s-a dărâmat, drept dovedă stând elementele ce au fost zidite în pereții noii biserici. A rămas fundația veche, poate au rămas și o parte din zidurile de susținere, însă sanctuarul a fost reconstruit în întregime. Această, întrucât în curtea parohiei din Cenad există două pietre ce constituie cheile de boltă ale sanctuarului.

Diametrul fiecareia este de 1,5 picioare, doar că una dintre ele este formată din octogone, iar cealaltă din hexagoane, ambele având trei laturi. Cea de-a doua piatră provine de la sanctuarul bisericii care tocmai s-a demolat, iar prima piatră provine de la biserica din perioada de tranziție, ambele constituind cheia de boltă a sanctuarului. În orice caz, cheia de boltă formată din octogone constituie

o modalitate mai evoluată și mai estetică a închiderii boltei sanctuarului. De asemenea, în acest caz striațiile care pornesc din cheia de boltă au formă mai perfecționată decât cele ale bisericii dărămate.

Aceeași denaturare a formei o dovedește și ancadramentul de geam prezentat în figura 8, unde nu mai observăm profilul puternic conturat, specific epocii, ci un profil mai

șters, mai puțin pronunțat, preferat în perioada decăderii stilului gotic.

Noua bisericuță a fost lipsită de aproape toate ornamentele provenite de la cea veche; aici nu existau semicoloane, nu erau capiteluri împodobite. Astfel putem deduce faptul că a fost construită în mod săracăios și în grabă, cu toate că preotul Killer Frigyes susține că fusese construită după răscoala iobagilor din secolul XVI. Cu toate acestea este posibil ca edificarea să dateze încă de la sfârșitul secolului XV, atunci când stilul arhitectural gotic prezenta peste tot semne de decădere.

Cunoaștem faptul că în evul mediu, începând cu secolul XIII, bisericile subterane devin rare. Aceasta este o considerație generală, însă prin excepție, în Ungaria găsim biserici subterane edificate chiar în secolele XIV și XV. La Cenad se pare că a fost urmată practica generală și nu excepția, întrucât cripta bisericii construite în perioada de tranziție a fost totalmente neglijată cu ocazia construirii noii biserici, respectiv au fost scoase coloanele, au fost demontate ancadramentele ușilor, spațiul a fost umplut cu pământ, fiind apoi îngropate osemintele și piesele baptisteriului din piatră.

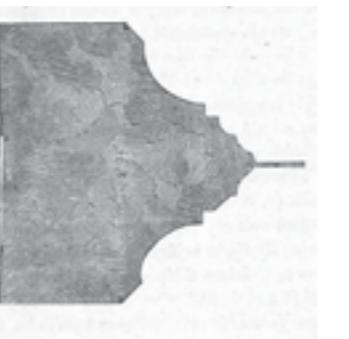

Fig. 8

Heimattreffen der Tschanader Landsleute in Nürnberg

Einmal jährlich lädt die HOG Tschanad alle Landsleute zu einem Treffen ein. So auch am 8. Oktober 2016. Diese Treffen fand im Genossenschaftssaalbau in Nürnberg statt. Am Nachmittag hatten die Teilnehmer Gelegenheit sich bei Kaffee und Kuchen an vergangene Zeiten zu erinnern, über Neuigkeiten zu diskutieren und alte Bekannte zu begrüßen.

Obwohl sich der Ansturm der Landsleute anfänglich in Grenzen hielt, war der Saal nach 18:00 schon recht gut gefüllt.

An der Kuchentheke gab es viele leckere Kuchen und Torten so dass manchem die Wahl zur Qual wurde.

Um 19:00 Uhr bot die Trachtentanzgruppe des KV Nürnberg der Landsmannschaft der Banater Schwaben ein Kulturprogramm. Über diese Tanzvorführungen und die Arbeit mit den einzelnen Gruppenmitgliedern referiert Ramona Kiefer. Die Moderation übernahm Adolf Wunder.

Im Anschluss fand die jährliche Mitgliederversammlung statt. In ihrer Ansprache mahnte die Vorsitzende den Zusammenhalt der Tschanader und betonte die Rolle und die Bedeutung der einzelnen Heimatortsgemeinschaften. Gleichzeitig betonte sie die Wichtigkeit der Landsmannschaft und die zwingende Notwendigkeit den Zusammenhang zu bewahren und zu fördern. Sie appellierte an die anwesenden Landsleute sich aktiv in die Gemeinschaft einzubringen und zu ihrer Abstammung und Herkunft zu stehen. Zum Schluss ihrer Rede gab sie bekannt das sie bei den 2017 anstehenden HOG Wahlen als Kandidatin nicht mehr zur Verfügung steht.

Für musikalische Unterhaltung sorgte das Duo „Amore Blue“ mit ihren wohlbekannten und vom Publikum sehr geschätzten Melodien.

Ein Hauch von Karneval brachten die Showtanzgruppe und die Tanzmariechen der Karnevalsgesellschaft NORIS BANATORIS mit ihren Auftritten um 21:00 Uhr.

Als um 24:00 die Musik verstummte waren alle Teilnehmer der einhelligen Meinung, dass es ein schönes Fest war, ein gelungenes Treffen, mit vielen Umarmungen, Gesprächen und Wiedersehensfreuden.

Die Organisatoren bedanken sich an dieser Stelle, ganz herzlich, bei all den vielen Helfer. Ein ganz besonderer Dank geht an Avram und Elisabeth Jung für ihren Einsatz beim Einlass.

Das nächste Treffen der HOG Tschanad findet am 7. Oktober 2017 wieder im Genossenschaftssaalbau in Nürnberg statt.

Priesterwechsel in Tschanad

Am 31. August 2016 ist unser römisch katholischer Heimtpfarrer Peter Velciov als Priester nach Alt-Beschenowa benannt worden.

Er war seit dem Jahre 2012 Priester in Tschanad. Neben Tschanad betreute er noch die Gläubigen der Pfarreien in Alt-Beba, Keglewitschhausen, Kerestur und Pordeanu, insgesamt ca. 1400 Katholiken. Geboren wurde Pfarrer Velciov am 02. Oktober 1946 in Alt-Beschenova. Am 5 April 1970 wurde er in Alba Iulia zum Priester geweiht. Seinen Lebensabend darf er in seinem Heimatort Alt-Beschenova verbringen. Die Heimatortsgemeinschaft bedankt sich bei ihm für die gute Zusammenarbeit und wünscht ihm alles Gute für die Zukunft.

Als neuer Seelsorger hat Pfarrer Bene Tamás, am 01. August in Tschanad seine Tätigkeit aufgenommen. Pfr. Bene wurde am 17. 03. 1986 in Arad geboren, stammt aber aus Iratoșu (Nagyiratos) Kreis Arad.

Er besuchte das Arader "Csíky Gergely"-Lyzeum und danach das Priesterseminar in Alba Iulia und wurde am 30.07.2011 im Dom zu Temeswar zum Priester durch Bischof Martin Roos geweiht.

Im pastoral-praktischen Jahr (also noch vor der Priesterweihe) war Bene Tamás in Lugosch tätig. Nach der Priesterweihe fungierte er eine Zeit lang als Kaplan in der Temeswarer Fabrikstadt. Ab 2012 kam er als bischöflicher Sekretär und als Diözesanjungendseelsorger ins bischöfliche Ordinariat.

Wegen den vielen Aufträgen in der Aula, gab er schon 2015 sein Amt als Jugendseelsorger auf.

Er blieb bis am 31. Aug. 2016 als bischöflicher Sekretär tätig.

Wir wünschen dem neuen Priester eine segensreiche und erfolgreiche Zeit in Tschanad und hoffen auf eine gute Zusammenarbeit.

Pauline Huschitt

Csanád

Csanád község, az ókori Urbs Morisena (Marosvár) folytatója, Temes megye nyugati részén, a Maros folyó bal partján helyezkedik el, a magyar határ mellett. Északkeleten Egres faluval, délkeleten Szárafalva községgel, délen Nagyszentmiklós várossal, délnyugaton Óbesenyő községgel, nyugaton Óbék községgel határos.

A helység a 6-os főút mentén helyezkedik el, a csanádi határátkelőhelytől 8 km-re. Csanád Temes megye egyedüli határátkelőhelye Magyarország felé.

Az emberi jelenlét Csanád község területén az újkőkor idejéből, kb. 7000 ével ezelőtrőlbizonyított. A Starcevo-Körös, Vinca, Tisza és Tiszaalpár kultúrák több ponton felletei igazolják az emberi jelenlétet az illető korokban.

A következő korból, a bronzkorból háztartási tárgyak és temetkezési urnák maradtak fenn.

A római korból számos lelet maradt fenn, kerámia, szerszámok, különféle építkezésekben származó téglák egyes római légiók pecsétjével és több római császár által kibocsátott pénzérme. Későbbi felfedezések megerősítették a bizánci hatást és egy település létét a VIII-IX. század folyamán.

A feudálizmus fejlődésében a bánságnak nagyon fontos szerepe volt; és a bánságban Csanád töltötte be a főváros szerepét.

Románia mai területén az első monostor Csanádon volt 1002-ben és Keresztelő Szent János tiszteletére volt felszentelve és keleti szerzeteské volt.

1030-ban Csanádon létesült Románia területén az első iskola, ahol latin nyelven papokat képztek.

Miután István király elfoglalja Marosvár várat és városát, a helység Csanád nevet kapja. Itt alakul meg a csanádi püspökség első püspöke, a velencei Gellért, vezetésével, akit 1083-ban szentté avattak. Őt tartják az első íróknak Románia mai területén.

A török uralom után a helység fontossága csökken és a püspökség elköltözik Szegedre, majd Temesvárra.

A Szent Gellért szobor

Szerkezetében és méretei által a legimpozánsabb emlékmű Csanádon. A szobor Szent Gellértet ábrázolja természetes méretben, a messzeségebe tekintve, jobb kezét a szívre helyezve, bal kezében a püspöki pástorbot. Mellette egy szárnyas gyermekangyal. A talapzat 3,5-4 m magas és a szemközti oldalán egy vörösmárvány tábla.

1807-ben Kőszeghy László püspök egy obeliszket

emeltetet azon a helyen ahol a Szent Gellért székesegyház állhatott. Náko Sándor gróf birtokának intézője az obeliszket ledöntette, mondva hogy mer más az ő birtokán intézkedni.

A püspök bepanaszolta a grófot a pápánál és gróf, hogy kiengeszítse a pápát 1816-ban felállította a Szent Gellért szobrot.

Községi múzeum

A múzeumot 2005 december 3-án avatták fel a „Concordia Cenad“ helyi kulturális egyesület évi ünnepsége alkalmából és egy 1890-ben épült épületben helyezkedik el. A kiállítás tartalmaz egy több mint 200 tárgyból álló etnográfiai és helytörténeti gyűjteményt, melyet a helyi lakosok adományoztak. A kiállított tárgyak a helyi történelem tanui az újkőkortól a kommunizmus tényerésig. A legértékesebb leletek közül megemlíthetjük a XI. század idején épült középkori templomok épületelemeit. Az új kulturális központ felépülése után oda fog költözni a múzeum is.

A múzeum hétfőtől péntekig, 8 és 12 óra között látogatható. Külön kérésre más időpontban is megtekinthető.

Szent Gellért Szarkofág

A pozsonyi krónikák Gellért püspökké szentelését 1030-ban említik, ebben az évben alakult meg tehát a csanádi egyházmegye és püspöksége.

Alapítója Szent István, Magyarország első kereszteny királya aki 1030-ban Gellértet püspökké nevezte ki az új egyházkerület élére. Gellért, aki Velencében született, megszervezi a csanádi (akkor még Marosvár) egyházkerületet. Az első papok egyben az újonnan beindított papi iskola tanárai is.

Ez az iskola volt az első ilyen Románia területén. Ebben az időben Csanádon létezik a püspöki palota, a székesegyház, a papi iskola és még két templom. Gellért a Duna-Tisza-Maros-Kárpátok által közrefogott térségben számos egyházkerületet alapít, templomot emeltet és nagyon sok pogányt megkeresztel.

Szent Gellért több vallásos művet írt, melyek közül egyetlen egy maradt fenn a következő címmel: „Deliberatio Gerardi Morisene Aecclesiae Episcopi Hymnum Trium Puerorum ad Isingrimum Liberalem“. Ez a müncheni Nemzeti Könyvtárban található és részben lefordítottak román nyelvre is „A világ harmóniája“ címmel.

Szent Gellért élete tragikus véget ért. Miközben Budán tartózkodott 1046 szeptember 24-én, miután a többi püspökkel közös misét celebrált és elindult hazafelé, Gellértet elfoglják a lázadók és ledobják a róla elnevezett hegyről. Testét 1053-ban Csanádra szállították, ahol a régi katedrálisában egy egyszerű kőszarkofágban helyezték örök nyugalomra. Ez a szarkofág ma is megvan és mint reliktívörzük. 1083-ban Gellértet szentté avatják és testét Budára, majd Muranoban szülöhelyén, a Szent Donát templomban helyezik el. Az Unirii téren, a Temesvári Dómban egy csigolya található Szent Gellért testéből, mely a jobboldali oltárnál van elhelyezve.

2000-től a szarkofág Úr Asztala-ként szolgál a csanádi római-katolikus templomban.

Чанад

Општина Чанад (Ценад), настављач античке Урбис Морисене, налази се на западу Тимишке жупаније на левој обали Мориша, на граници са Мађарском. На североистоку се граничи са селом Игришом, на југоистоку са селом Сараволом, на југу са градом Великим Семилушом, на југозападу са местом Дудештии Веки, а на западу са Беба Веке.

Насеље је на ДН6, цести која пресеца Чанад према Граничном Прелазу Чанад, на растојању од 8 км. Чанад јесте једини гранични прелаз у Тимишкој жупанији према Мађарској.

Људско присуство на територији општине Чанада датира чак из неолитичког периода, пре 7000 година. Откривене у више тачака, археолошке културе типа Старчево-Криш, Винча, Тиса и Тисзаполгар доказују садржајност људског обитавања из дотичног доба.

Постоје и археолошка открића домаћих и кућних предмета и посмртних урни из следећег, бронзаног доба. Римско доба је добро приказано бројним открићима, како у области керамике тако и по алатима, циглама из грађевина са печатом различитих римских војних јединица, кованом новцу који су у оптицај пуштали разни римски цареви. Касније су друга открића потврдила присуство византијског утицаја на овом простору и некадашње постојање насеља из ВИИИ и IX века после Христа.

У процесу кристализације феудализма и стварања кнежевина, војводства и држава, Банат је имао врло важну улогу; у оквиру Баната, Чанаду је припада улога престонице. Први манастир на територији данашње Румуније био је у Чанаду, датира из 1002. године, посвећен „Светом Јовану Крститељу“. Био је то манастир источних монаха. Такође је у Чанаду основана прва школа на територији данашње Румуније 1030. године са наставом на латинском језику.

Након што су тврђаву и град Морисена освојили Мађари под војством краља Штефана, место мења свој назив у Чанад. Ту се оснива и Чанадска Епископија, а први епископ је био Герард де Сагредо из Млетачке, освећен 1083. године. Герард Чанадски је сматран за првог писца на територији данашње Румуније.

Када отоманска империја осваја Банат улога Чанада опада и епископија се премешта у Сегедин, а затим у Темишвар.

Као занимљиви туристички објективи у данашњем Чанаду могу се издвојити: музеј месне историје, споменик посвећен Св. Герхарду (постављен пред римокатоличку цркву), технички музеј превоза на животињску сређу (под ведрим небом). Ови се објективи сви налазе на Главној Улици. На улазу у Чанад (од Великог Семилуша) на левој страни друма ДН6 налази се женски манастир Морисена.

Општински Музей

Музеј је званично отворен 3. децембра 2005. приликом прославе месног Културног Удружења „Конкордија Чанад“ и смештен је у згради која датира из 1890. године.

Музеј има сталну поставку од преко 200 етнографских и историјских предмета, све донације мештана. Експонати су сведоци месне историје од неолитичког периода па све до устоличења комунизма. Међу највреднијим предметима се убрајају архитектонски фрагменти средњовековних цркава саграђених у XI веку.

Манастир Морисена

Храм: „Рођење Светог Јована Крститеља“ – 24. јун. Женски манастир.

Основан 2003. године на темељу чињенице да је у Ченад (Старој Морисени) око 1002. године постојао манастир источних калуђера, историјски и документарно потврђено најстарији манастир на територији Румуније. Сматрано се да би присуство једног монашког здања у овом делу епархије допринело ревитализацији црквеног живота.

Споменик Св. Герхарда

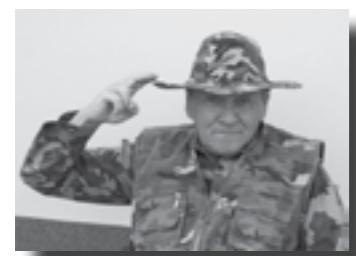
Својом структуром и димензијама ово је нај-већи споменик у Чанаду. Споменик представља Св. Герхарда у природној величини, погледом уприм у видик, са десном руком на срцу а у левој држећи епископски штап. До њега је дете са анђеоским крилима.

Епископ Којсегху Ласzló je 1807. sagradio obelisk na mestu gde se nаводno nalazila crkva Sv. Gelerpta (Gerharda). No, srušio ga je управник poseda. Da bi se dodvorio episkopu, grof Nákó Sándor je napredio da se na mestu gde je bio obelisk podigne spomenik Sv. Gerhardu.

Резервација Шума

Природна резервација Чанад Шума је заштићена зона укључена у Природни Парк Долина Мориша и простира се на површини од 310,5 хектара. Ова представља једну зону долине склону поплављања, воду, пашњаке, и шуме у левој долини реке Мориш. Защићена зона има велику разноликост дрвећа, пеовладава храст, фрасин, врба или топола, траве и фаунистичке примерке специфичне за влажне зоне.

Pescar cenăzean

Spre deosebire de anii anteriori, în 2016 pescarii cenăzeni au avut posibilitatea de a-și arăta măiestria în ale pescuitului în chiar două rânduri. Astfel, Asociația Culturală „Concordia“ din Cenad, cu sprijinul Primăriei Cenad, prin implicarea lui primar **Nicolae Crăciun**, care a asigurat fondul de premiere a concurenților, a reușit pe data de 15 octombrie să organizeze un al doilea concurs de pescuit al anului. De această dată, competiția s-a derulat la amenajarea piscicola „Buciuman“ din orașul vecin, Sânnicolau Mare. Balta este situată la intrarea în localitate dinspre Cenad, pe partea dreaptă, lângă DN 6, și are o suprafață (luciu de apă) de 6,8 ha. Demn de menționat e faptul că este bine populată cu mai multe specii de pești

(crap, caraș, somn, știucă, șalău etc.), aceasta reflectându-se în rezultatele obținute de concurenți în timpul concursului. Desigur, au existat și unele modificări în regulamentul de concurs, participanții având voie să folosească în timpul întrecerii două lanse, însă de data aceasta cu câte un singur cârlig fiecare. O altă noutate a fost introducerea de către administrația amenajării a unei taxe de participare de 10 lei pentru fiecare participant. Taxa totală de participare a fost de 30 de lei pentru fiecare competitor de peste 16 ani (la categoria seniori) și de 15 lei pentru fiecare junior (sub 16 ani). Din această sumă, fiecare participant a beneficiat de patru mitite și o sticlă de $\frac{1}{2}$ l de colă sau apă minerală, micii fiind pregătiți de **Dorin Dronca** pe grătarul din amenajare și distribuții concurenților în jurul orei 12.

Concursul s-a desfășurat într-o singură manșă, începând cu tragerea la sorti la ora 7,30, locurile ocupându-se între orele 8 și 15. Concurenții, în număr de 20, au fost amplasați pe cele mai bune locuri ale amenajării, care au

fost marcate în ziua anterioară. Respectarea regulamentului de concurs a fost asigurată de **Nicușor Buta, Adi Matei** și **George Ivașcu** în calitate de arbitri ai competiției. În timpul întrecerii nu s-au constat abateri de la regulament.

Premierea s-a făcut pe două categorii de vîrstă, seniori și juniori, după cum urmează.

Juniori:

Locul I – **Cătălin Pîț**, cu o cantitate de 5,17 kg de pește prins.

Locurile II și III nu au fost acordate din lipsă de concurenți și capturi.

Premiul special pentru cea mai mare captură i-a fost atribuit lui **Dragoș Regep**, cu o captură de 2,67 kg.

Seniori:

Locul I – **Sorin Romînu** – 14,145 kg;

Locul II – **Silviu Pîț** – 13,9 kg;

Locul III – **Marius Maxim** – 3,45 kg.

Premiul special: **Emeric Horvat** – 9,55 kg.

După cum putem observa, cantitățile de pește prinse au fost mai mari decât la celelalte concursuri organizate

de noi. La seniori, lupta pentru asigurarea locului I a fost deosebit de strânsă, locurile II și III fiind despărțite de doar 250 g. Premiile oferite concurenților au fost de foarte bună calitate și mulțumim și pe această cale magazinului „La Esti“, care le-a furnizat. Ca o remarcă de final ar fi de evidențiat deplina sportivitate în care s-a desfășurat întrecerea, dar și faptul că după încheierea concursului locurile de pescuit au rămas curate, aceasta poate și pentru faptul că fiecare concurent a primit câte un sac pentru gunoi menajer pentru colectarea deșeurilor. Ar fi de dorit ca o asemenea situație să fie întâlnită în toate locurile de pescuit, mai ales în cele de pe râul Mureș, care în multe locuri s-a pricopșit cu adevărate rampe de gunoi, peturi etc. Sperăm într-o modificare de atitudine la cei vizăți.

În scurtul timp ce a mai rămas până la încheierea sezonului de pescuit 2016, vă dorește fir întins:

Ing. George Ivașcu

Uniunea Europeană – Scurtă istorie (X)

În acest număr al revistei, voi încheia cu prezentarea pe scurt a prevederilor legale privind centrele integrate, aşa cum sunt ele legiferate de către O.U.G. nr. 53/2015 și, în acest context, voi prezenta care sunt drepturile și obligațiile străinilor care fac obiectul activităților realizate în cadrul acestor centre integrate, precum și alte măsuri cu caracter medical sau administrativ care pot fi luate.

Străinii care fac obiectul activităților realizate în cadrul centrelor integrate au dreptul la cazare, hrană, asistență medicală și măsuri de prevenție, precum și materiale de igienă personală, care se acordă gratuit, cu respectarea, pe cât posibil, a opiniei și specificului propriu acestora în materie religioasă, filosofică și culturală, indiferent de situația juridică a acestora.

De asemenea, străinii cazați în centrele integrate au dreptul de a fi informați, într-o limbă pe care o înțeleg sau se presupune în mod rezonabil că o înțeleg, cu privire la regulile de ordine interioară pe care trebuie să le respecte în cadrul centrelor integrate, cu privire la drepturile și obligațiile care le revin pe durata șederii acestora în centrele integrate, precum și cu privire la implicațiile trecerii ilegale a frontierelor de stat a României.

În acest sens, centrele integrate sunt organizate, autorizate sanitat, sanitat-veterinar și pentru siguranță alimentelor, amenajate și dotate astfel încât să ofere condiții adecvate de cazare, hrană, asistență medicală primară și igienă personală străinilor care fac obiectul activităților realizate în cadrul acestora. Centrele integrate sunt administrate de către Poliția de Frontieră Română, prin ordonatorii terțieri de credite din subordine.

Hrana străinilor care fac obiectul activităților realizate în cadrul centrelor integrate se asigură potrivit normelor de hrană prevăzute în actele normative în vigoare privind stabilirea normelor de hrană pentru străinii luați în custodie publică și cazați în centrele de cazare ale Ministerului Afacerilor Interne.

Structura normelor de hrană, regulile de acordare și de aplicare a acestora, dotarea locurilor de cazare din cadrul centrelor integrate, precum și asigurarea cu materiale de igienă personală se stabilesc prin ordin al ministrului Afacerilor interne, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Asistența medicală și măsurile de prevenție aplicate străinilor care fac obiectul activităților realizate în cadrul centrelor integrate se realizează prin spitalele și unitățile

sanitare ale Ministerului Sănătății, respectiv prin cele ale ministerelor și instituțiilor cu rețele sanitare proprii.

Străinii care fac obiectul controlului pentru trecerea frontierelor de stat în cadrul centrelor integrate sunt obligați să prezinte toate documentele sau informațiile necesare stabilirii identității lor și să se supună fotografierii și amprentării.

De asemenea, străinii care fac obiectul activităților realizate în cadrul centrelor integrate sunt obligați să respecte regulile de ordine interioară, să nu distrugă bunurile din dotarea centrelor integrate, să se conformeze dispozițiilor personalului autorităților care desfășoară activități în cadrul centrelor integrate și să se supună investigațiilor și tratamentelor medicale în cazul constatării unor afecțiuni medicale de natură să pună în pericol sănătatea celorlalte persoane aflate în centrul integrat.

Legislația română a prevăzut și anumite măsuri care îi privesc pe străinii care fac obiectul unor astfel de centre integrate, în cazul nerespectării de către aceștia a obligațiilor prevăzute, astfel: personalul autorităților care desfășoară activități în centrele integrate poate lua măsurile legale necesare, inclusiv prin utilizarea forței și a mijloacelor din dotare, pentru protejarea vieții sau a integrității fizice a personalului centrelor integrate, a străinilor ori a altor persoane, împiedicarea producerii de pagube materiale, a părăsirii neautorizate a centrului sau pentru restabilirea ordinii interioare. Măsurile se aplică gradual și proporțional cu starea de pericol ce trebuie înălțată.

Folosirea măsurilor de constrângere a străinilor care fac obiectul activităților realizate în cadrul centrelor integrate trebuie să fie proporțională cu starea de pericol, să se aplique numai pe perioada necesară și doar atunci când nu există o altă modalitate de înălțare a pericolului. Folosirea măsurilor de constrângere nu are caracterul unei sancțiuni.

Străinii care incită la nerespectarea regulilor de ordine interioară ale centrelor integrate sau care, prin comportamentul lor, pun în pericol în mod repetat propria securitate ori securitatea celorlalți străini aflați în centrul integrat, a personalului instituțiilor sau autorităților care desfășoară activități în cadrul centrului integrat sunt transferați în locuri special amenajate în acest scop în cadrul sediilor structurilor teritoriale ale Poliției de Frontieră Române pentru o perioadă de maximum 24 de ore.

Totodată, dispozițiile legale prin care se stabilesc drepturi și obligații ale străinilor, altele decât cele prevăzute în prezenta ordonanță de urgență, se aplică în mod corespunzător, în funcție de situația juridică a fiecărui străin.

Monitorizarea activității centrelor integrate. Organizațiilor și organismelor naționale, internaționale și neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației și azilului li se asigură posibilitatea de a vizita centrele integrate, cu respectarea regulilor de ordine interioară.

Cheltuielile necesare organizării, autorizării, amenajării și dotării centrelor integrate, precum și cele determinate de asigurarea condițiilor de cazare, hrană și igienă personală

(Continuare în pag. 23)

Tiberiu-Ioan Bociat

Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni

Aflându-ne la finalul anului agricol 2016 și începutul unui nou an agricol, putem spune că producțiile agricole obținute s-au situat la nivele foarte bune. Cele mai mari creșteri de producție s-au manifestat la culturile de toamnă, porumb și floarea-soarelui. Aceste producții s-au datorat în principal precipitațiilor căzute, care au fost corespunzătoare atât

cantitativ, cât și ca repartiție în timp. Astfel, până la mijlocul lunii octombrie au căzut deja 501 l/mp, desigur cu diferențe de la loc la loc, ajungându-se deja la depășirea mediei precipitațiilor multianuale care este undeva la 400-450 l/mp. Problema este că precipitațiile căzute în intervalul 1-15 octombrie au depășit 75 l/mp, care, adăugate la umiditatea deja existentă în sol, au dus la o umiditate excedentară și au îngreunat pregătirea terenului pentru semănăturile de toamnă. În aceste condiții, semănatul cerealelor de toamnă se va prelungi probabil până la sosirea înghețului.

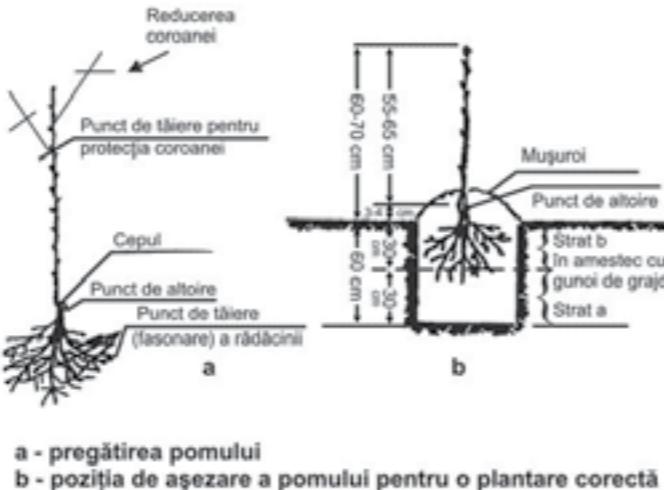
În grădini se continuă recoltările la varza și conopida de toamnă. Luna noiembrie este luna cea mai propice pentru punerea la murat a verzei, foarte apreciată în lunile de iarnă de către gospodarii cenăzeni și nu numai. Tot în aceste luni de sfârșit de toamnă și început de iarnă, în legumicultură se pregătesc așternuturile de mranță, nisip, pământ de țelină și turbă pentru pregătirea patului germinativ la producerea răsadurilor. Amestecul se pune la adăpost pentru a nu se umecta excesiv, caz în care e dificil de lucrat cu el. În pomicultură se continuă plantarea pomilor începută odată cu căderea frunzelor și se poate executa până la venirea înghețurilor. La săparea gropilor e bine să se țină cont de structura solului, acesta având dimensiuni mai mari în solurile grele. Astfel, dacă în solurile ușoare merge cu dimensiunile de adâncime, lățime și înălțime de 0,6 m x 0,6 m x 0,6 m, în solurile grele se ajunge la 0,7 m x 0,8 m x 0,8 m, de regulă gropile având formă pătrată. De preferat este ca la plantare pământul să fie aşezat exact la fel cum a fost scos din groapă. Înainte de plantare se execută fasonarea rădăcinilor și mocirlirea.

Fasonarea rădăcinilor: rădăcinile groase, cu diametrul mai mare de 2-4 mm se lasă întregi dacă nu sunt rănite și se îndepărtează doar secțiunea rănită. Rădăcinile fibroase se scurtează la 7-8 cm.

Ing. George Ivașcu

Mocirlirea: se execută cu scopul facilitării prinderii, rădăcinile intrând în contact mai repede cu solul. Mocirlirea se face din două părți de pământ galben și o parte baleagă proaspătă de vită, la care se adaugă apă până ajunge prin amestecare de consistență smântânii, pentru a adera mai bine la rădăcini.

Plantatul se execută în aşa fel încât punctul de altoire să fie la nivelul solului și să fie orientat

pe direcția sud. Înainte de plantare se poate pune în groapă o lopată de mranță în amestec cu o lopată de nisip, după care se pune apă în funcție de umiditatea solului, 10-30 l. După ce se acoperă rădăcinile și se tasează bine pământul, se pot adăuga 200-300 g de îngrășăminte complexe 15:15:15 sau gunoi bine fermentat, după care se pune și restul de pământ. La pomii plantați în toamnă se face mușuroi în jurul pomului. Dacă timpul este favorabil, chiar dacă temperaturile sunt negative, se poate continua cu săpatul gropilor în vederea plantărilor de primăvară. Material de plantare de calitate superioară se poate achiziționa de la pepiniera Sânnicolau Mare, care în acest an, pe lângă celelalte specii, ne oferă la măr și păr soiuri cu coacere timpurie în vară. Pentru producerea de material de plantare în gospodăria proprie se pot lua în vară sămburi de la soiurile cele mai bune și în lunile octombrie-noiembrie se pun la stratificat cu nisip umed, în locuri cu temperatură cât mai constantă (de exemplu beciuri sau chiar în camere). Primăvara, după ce sămburii au încolțit, se pot pune în răsaduri pentru producerea puieților. Dintre tratamentele care se pot executa în această perioadă, în zilele cu temperaturi de peste 5°C, este cel cu piatră vânătă (zeamă bordeleză) în concentrație de 3%. Cantitatea de soluție aplicată este desigur în funcție de mărimea pomilor, dar trebuie aplicată în aşa fel încât toate ramurile să fie îmbăiate, în caz contrar diminuându-și efectul.

20

Plante medicinale, remedii miraculoase (VIII)

Cimbrul de cultură (*Thymus vulgaris*)

Planta este originară din ținuturile mediteraneene, la noi găsindu-se numai în cultură. Este un subarbust cu tulpi patruriunghiulare, de culoare verde roșiatică, lemnoase în partea inferioară, ramificate, înalț până la 30 cm. Frunzele sunt dispuse opus la noduri, au mariginea răsucită, având față superioară netedă, lucioasă, iar cea inferioară păroasă. Florile sunt mici, de culoare violaceu-roz, asemănătoare cu cele de cimbrișor, fiind dispuse terminal la subsiua frunzelor superioare în inflorescențe sub formă de spic. Înflorește din iulie până în septembrie. Părțile aeriene se folosesc atât în scopuri medicinale, cât și alimentare.

În scopuri medicinale, părțile aeriene nelignificate se recoltează înainte de înflorire completă, atunci când conținutul de ulei volatil este maxim. Se usucă la umbră în straturi subțiri, în locuri bine aerisite. Părțile aeriene ale plantei conțin ulei volatil bogat în timol, tanin, acid cafetic, substanțe flavonoide și triterinoide și un principiu amar. Datorită uleiului volatil cimbrul de cultură are acțiune calmantă asupra tusei expectorante, antispastică a căilor respiratorii, de asemenea dispune de proprietăți coleretice, colagogice, utilizându-se în dischinezii biliare. Ameliorează funcțiile ficatului și rinichilor, reduce spasmele intestinale fiind utilizat în enterocolite, are efect antihelmitic.

Părțile aeriene se folosesc sub formă de infuzie, utilizând o linguriță de plantă mărunțită la 250 ml de apă clocoțită; se bea în trei reprise, de preferință înaintea meselor principale.

Extern, se folosește în băi aromatice folosind 100 g de plantă uscată și mărunțită la 3 l de apă clocoțită, se lasă 30 min, se introduce în cada de baie, apa trebuind să atingă 37 grade, se fac băi de 15-20 min.

În combinație cu alte plante medicinale cimbrul intră în compoziția unor ceaiuri medicinale, siropuri, uleiuri.

Coacăzul negru (*Ribes nigrum*)

Coacăzul este un arbust fără spini, înalt până la 1,5-2 m, crește atât spontan în pădurile montane și subalpine, cât și cultivat pentru fructele sale.

Tulpina este dreaptă și puternic ramificată. Frunzele sunt trilobate sau pentalobate, cu marginea dințată. Florile sunt de culoare roșie spre interior și galben-verzuie la exterior. Fructele lui sunt mici, negre și aromate, cu iz aparte, care nu place tuturor. În schimb, calitățile terapeutice fac din coacăzul negru o minune a naturii.

Se folosesc pentru acțiunea lor benefică asupra organismului atât mugurii, frunzele, cât și fructele ajunse la maturitate.

Frunzele se recoltează în lunile mai-iunie, se usucă în strat subțire la umbră, ele conțin tanin, vitamina C, rutozidă, săruri de potasiu și un ulei volatil. Frunzele se folosesc sub formă de infuzie 2-3%, având acțiune diuretică, benefică în edeme, gută, boli reumatice și cardiovasculare.

Fructele sunt bogate în vitamina C, B, flavonoide și antocianozide. Sinergismul dintre vitamina C și antocianozide îi dă proprietăți deosebite, cu efecte benefice în prevenirea accidentelor vasculare, mărire acuității vizuale, anemie, surmenaj, insuficiență respiratorie, colită ateroscleroză etc. Fructele se folosesc uscate, sub formă de extract în apă fierbinți sau sub formă de pulbere obținută prin măcinarea în râșniță de cafea, din care se folosesc 2 lingurițe dimineață și 2 lingurițe seara. În tulburările de creștere la copii se utilizează amestecul de coacăz negru cu măceșe în proporție de 2:1, macerat 12 ore.

În stare proaspătă se folosesc ca atare sau sub formă de suc, sirop.

Sucul obținut prin zdrobirea și stoarcerea prin tifon se administrează 6 linguri la adulți și 5 lingurițe la copii, cu jumătate de oră înainte de micul dejun.

Sucul este un excelent depurativ, îndepărând rezidurile toxice din organism, are acțiune imunostimulentă, vitaminizantă, remineralizantă. Se utilizează ca ajutant în gută, reumatism, bronșite, pneumonii, răgușeală, dureri de gât.

Siropul se obține din fructele proaspete, alternând un strat de fructe cu unul de miere. Se lasă în borcan acoperit, de preferință la loc răcoros și întuneric 2 luni, amestecând din când în când, după care se filtrează și se pune în sticle închise, consumându-se în sezonul rece.

Produsele obținute din mugurii de coacăz sunt eficiente în tratarea multor afecțiuni: stimularea hormonilor, antiinflamator în prostatită și adenomii de prostată, în chisturi ovariene, fibrom uterin și alte inflamații locale la nivelul mucoaselor pulmonare, renale și digestive. În farmacii sunt preparate gemoterapice din muguri de coacăz negru.

Uleiul din sămburii de coacăz negru este un bun leac pentru memorie și sănătatea psihică.

Extern, preparatele din muguri se utilizează în dermatoze, eczeme, urticarie, înțepături de insecte.

În concluzie, acest arbust merită un loc aparte în fiecare grădină, mai ales că nu necesită o îngrijire deosebită. Recomand tuturor să-și planteze în toamnă sau primăvară devreme câțiva arbuști de coacăz negru, care se găsesc în piață la Sânnicolau Mare cu 5-6 lei /buc.

Farmacist Rodica Pitic

Cenăzeanul nr. 5/2016

REGINA CONSERVELOR DE CASĂ - ZACUSCA

Începând cu sfârșitul lunii august și până prin octombrie, tema preferată a gospodinelor este modalitatea în care se prepară zacusca. Mereu apar rețete „noi”, „garantează”, „încercate”.

Rețeta pe care o voi reda mai jos este de departe cea mai gustoasă și echilibrată din câte am gustat, astfel că nu am mai avut curiozitatea de a încerca alte variante. Pe lângă gust un atu este și culoarea superbă, fără nuanțe de maroniu, fără ulei ieșit deasupra etc. Ceea ce conferă gustul deosebit este adaosul de morcovi și rădăcină de pătrunjel, care echilibrează aciditatea bulionului și a vinetelor. În plus, niciunul dintre ingrediente nu tinde să domine.

În acest an am avut intenția să sar peste episodul cu zacusca din lipsă de timp pentru pregătire, dar o vecină vigilentă a avut grija să nu ratez momentul și nu am mai avut încotro. Rezultatul a compensat orice efort.

Ingrediente:

25 de gogoșari tăiați felii,
6 vinețe mari,
400 grame morcovi,
400 grame rădăcină de pătrunjel,
400 grame ceapă,
2 litri de bulion
aproximativ 1 litru de ulei de floarea soarelui, sare, zahăr, piper boabe, foi de dafin, după gust.

Din această cantitate rezultă aproximativ 20 de borcane de 400 ml.

Gogoșarii se spală cu grija și se îndepărtează semințele în întregime. Eventualele semințe rămase compromit zacusca, fiindcă fermenteză. Înainte de a trece la prepararea gogoșarilor, se verifică bucătările, pentru a scoate eventualele semințe rătăcite. Într-o oală mare se toarnă cca. 300 ml ulei, se pun bucătările de gogoșar și se călesc, până devin moi. Ceapa tocată grosier, morcovii și rădăcina de pătrunjel tăiate julien se pun în câte o cratiță cu aproximativ 100-150 ml ulei și se călesc la foc mic, sub capac. De fapt, morcovii și albitura se pot căli și împreună. Vinețele se coc pe jar sau pe o tablă pusă pe aragaz, în niciun caz în cupitor. Ele vor confișa gustul specific, puțin afumat. Dacă avem posibilitatea, putem înlocui 5 gogoșari cu 5 ardei Kapia, copti pe grătar sau pe aragaz.

După ce toate ingredientele s-au călit, le dăm prin mașina de tocăt carne sau le tocăm cu un blender. Vinețele le tocăm cu un cuțit din lemn. Punem toate ingredientele într-o oală de 15 litri, fără să mai adăugăm ulei în plus față de uleiul în care s-au călit legumele.

Dacă nu dispunem de o asemenea oală, atunci compoziția trebuie neapărat împărțită în două oale de câte 8-10 litri. Este riscant să umplem oala prea mult, fiindcă în momentul fierberii zacusca stropește și putem să ne accidentăm. Adăugăm la compoziție 2 litri de bulion de roșii proaspăt pregătit sau fieră mai înainte.

Punem oala (oalele) pe foc cu o tablă dedesubt și reducem flacăra la minim. Începem să potrivim gustul,

adăugând sare puțin câte puțin, aproximativ 3 linguri zahăr, piper boabe și foi de dafin.

Compoziția se fierbe aproximativ 2 ore la foc mic, amestecând aproape continuu. Când nu amestecăm, punem capacul pe oală, fiindcă astfel ne protejăm de stropii fierbinți.

Când este gata, zacusca se pune în borcanele spălate și sterilizate, se închid borcanele, se țin câteva minute întoarse cu capacul în jos pentru vidare, apoi se pun între perne pentru cel puțin 24 de ore.

CONDIMENT PENTRU MÂNCĂRURI DE TIP „GULAȘ”**Ingrediente:**

12 ardei Kapia,
6 gogoșari,
½ ardei iute (sau mai mult, după gust);,
2 țeline mari,
2-3 cepe
sare după gust.

Se curăță toate ingredientele, se scot toate semințele din ardei. Se dau prin mașina de tocăt. Se pune compoziția într-o oală și se adaugă un litru de bulion. Se fierbe până scade (circa 2 ore – 2 ore ½). La urmă se adaugă 100 grame zahăr și 50 ml oțet.

Borcanele umplute se pun între perne pentru 24 de ore.

TOCANĂ DE LEGUME CU OREZ**Ingrediente:**

1 kg ciuperci
1 kg ceapă
1 kg morcovi
1 kg gogoșari
1 kg ardei roșu
1 l suc de roșii
1 cană orez (fiert și răcit)
1 lingură piper
foi de dafin
sare
½ 1 ulei

Se spală și se curăță/taie legumele astfel: - ceapa se curăță și se taie solzișori; - ciupercile se curăță și se taie cubulețe; - morcovul se curăță și se dă pe răzătoare; - ardeii și gogoșarii se curăță și se taie felii.

Se pun la călit în ulei ceapa și se lasă să se călească, după care se adaugă ciupericile tăiate. Se amestecă totul și se lasă să se călească, apoi se adaugă pe rând morcovii dați pe răzătoare, ardeii și gogoșarii curățați și tăiați felii. Se adaugă sucul de roșii, piperul, sare și se lasă la fieră la foc mic până ieșe uleiul deasupra. Se adaugă și orezul fieră și răcit, amestecând totul, se potrivește de sare și se mai lasă să fierbă 20 de minute. Se toarnă în borcane fierbinți, apoi se sterilizează borcanele.

*Pagină realizată de
Cornelia Varga*

Uniunea Europeană...**(Urmare din pag. 19)**

se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne, în limita fondurilor alocate pentru aceste destinații, precum și din alte surse legal constituite.

Cheltuielile referitoare la asigurarea asistenței medicale primare și a tratamentului corespunzător, a asistenței medicale spitalicești de urgență, precum și a asistenței medicale și a tratamentului în cazurile de boli acute sau cronice care pun viața în pericol imminent acordate străinilor care solicită acordarea unei forme de protecție internațională, precum și asistența medicală acordată solicitantilor de azil cu nevoi speciale se suportă de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne. Cheltuielile referitoare la asigurarea asistenței medicale pentru activitatea de prevenție se asigură de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Sănătății, respectiv prin bugetele ministerelor și instituțiilor cu rețele sanitare proprii, potrivit legii, în limita fondurilor alocate cu această destinație.

Jurnale...**(Urmare din pag. 24)**

Domitian, în anul 110 a fost lovit de trăznă și a ars iarăși din temelii, dar a fost reconstruit în anul 118 de împăratul Hadrian sub o formă total diferită care a rezistat mileniilor. Panteonul este și locul unde se află mormântul lui Victor Emanuel II („salvatorul patriei”), dar și al celebrului pictor Raphael. Este un monument care îți dă puțin fiori pe șira spinării (cred că datorită întunericului și culorii sale sumbre), însă care transmite și măreție și respect pentru un popor atât de vechi. În Piazza della Rotonda este un labirint de străzi înguste unde se află multe dintre cele mai frumoase monumete și clădiri ale Romei: Templul lui Hadrian, Santa Maria sopra Minerva, Obeliscul lui Bernini, Pallazzo del Collegio Romano și altele, străduite pe care merită să hoinărești puțin.

Deși este puțin obosit și nu va fi un drum foarte comod, rezervați-vă câteva ore pentru a străbate pe jos o parte din Via Apia, unul dintre cele mai cunoscute drumuri din întreaga lume. Via Apia începea de la Circus Maximus, trecea pe lângă Zidul Aurelian, apoi drumul traversa dealurile Apiene și mlaștinile Pontine, ajungea în Terracina și urma coasta vestică. Via Apia servea în primul rând armatei romane pentru a-și muta într-un timp scurt echipamentele militare, comercianților, dar și pelerinilor sau călătorilor care doreau să ajungă în cetatea Romei. Senzația că încă mai poți să calci pe un drum pietruit, de mii de ani vechime, merită tot efortul. De la zidul Aurelian până la Porta San Sebastiano, drumul duce la Biserică Quo Vadis, la Templul lui Hercule, la ruinele bisericii gotice San Nicola sau la mormintele familiilor de patricieni romani, al filosofului Seneca și la impunătorul mormânt al Ceciliei Metella, soția unuia dintre generalii lui Iulius Cezar. Sub

Via Apia sunt kilometri de tuneli, catacombele unde primii creștini își îngropau morții și țineau slujbe secrete, pe care le puteți vizita în tururi conduse de preoți sau călugări locali, fiind și el un obiectiv viitor de vizitat.

Circus Maximus a fost un stadion pentru cursele de cai, folosit pentru amuzamentul mulțimii, el putând găzdui aproximativ 250.000 de persoane (un sfert din populația Romei antice). Cursele de care erau foarte periculoase, provocând de obicei moartea sau rănirea celui ce conducea carul. Cursa se desfășura pe 6,5 km, iar primul ce reușea să facă 7 ture câștiga. În anul 64 d. Hr., marele incendiu din Roma a făcut ravagii în întreg circuit, iar tribunele au fost reconstruite în întregime din piatră și din marmură. În cursul Evul Mediu, pietrele și marmura tribunelor au fost, în mod progresiv, refolosite la construirea diferitelor biserici și palate. După Renaștere, n-a mai rămas mai nimic din marea construcție, acum putându-se vedea forma lui ovală și valurile de pământ pe care au fost amplasate cândva tribunele și pistă de curse.

Cine a văzut filmul „Vacanță la Roma” (1953), cu Audrey Hepburn și Gregory Peck, sigur își dorește să vadă și „La Bocca della Verità” (Gura Adevărului) care este un monument care înfățișează față unui om, plasat lângă Biserică Sfintei Maria și care în secolul al XVII-lea avea rol de „detector de minciuni”. Adică, se spunea că celor care băgau mâna în Gura Adevărului și spuneau o minciună, li se rețea mâna. Hmm, de încercat!

BUTELII LA DOMICILIU

**LIVRARE + MONTAJ
GRATUIT**

Program de livrare:

Luni – Vineri 09:30 – 18:30

Sambata: 9:30 – 14:30

Tel. informații și comenzi:

Fix: 0256 476 476

Mobil: 0733 047 448

Mobil: 0734 440 440

Jurnale de călătorie (X)

Continuăm traseul turistic prin Roma, printre ruinele și monumentele sale, pe urmele a mii de ani de istorie încărcată. După ce m-am apucat să scriu mi-am dat seama cât este de greu să comprimi o asemenea experiență în câteva pagini.

Odată ajuns la Colosseum, se poate vizita Arcul lui Constantin (situat foarte aproape), construit în anul 312 pentru a comemora victoria împăratului împotriva rivalului său Maxentius în bătălia de la Ponte Milvio. Te poți plimba,

luptă din campaniile lui Traian împotriva dacilor din 101-102 (în partea de sus a columnei) și 105-106 (în partea de jos), soldații romani și daci fiind prezentați în timpul bătăliei. Columna are o înălțime de aproximativ 30 de metri și conține 18 blocuri masive de marmură de Carrara, fiecare cântărind 40 de tone. Columna a fost ridicată atât pentru a comemora victoriile lui Traian, fiind o adeverătă istorie gravată în piatră, cât și pentru a servi ca mausoleu (după deces, cenușa împăratului a fost depusă în încăperea de la baza columnei). În locul statuiei lui Traian, aflată inițial în vârful columnei (dar dispărută încă din antichitate) a fost așezată o statuie a Sfântului Petru, din dispozițiile Papei

în apropierea lui, pe un drum pietruit, cu o vechime de peste 2000 de ani, pe care să simți istoria sub pașii tăi. După câteva fotografii (musai selfie, că e la modă) cu Colosseum și dacă nu te-ai hotărât să stai la coadă pentru a-l vizita și în interior (vizită care cred că îți poate lua câteva ore) o poți lua ușor, la pas, spre Forumul Roman, cel care a fost centrul vieții publice și care se întindea între Capitoliu și colina Palatin, locul unde se crede că gemenii Romulus și Remus au fost găsiți de lupoaică care i-a crescut și unde Romulus s-a decis să construiască orașul. În Forumul Roman pot fi admirate o serie de monumente construite de împărații romani vreme de un secol și jumătate, ruine ale unor părți din Forumul lui Caezar, Forumul lui Augustus, Forumul Păcii, Forum Transitorium și Forumului lui Traian. În funcție de lucrările de conservare și de reconstrucție care se desfășoară acolo, poți să ai șansa să te plimbi printre ruinele din forum sau le poți admira doar din exterior.

Forum Traiani a fost ultima lucrare de acest gen, realizată de Apolodor din Damasc (arhitectul și al celebrului pod de la Drobeta-Turnu Severin pe care oștile lui Traian au trecut Dunărea în timpul celui de al doilea război cu dacii), pe o suprafață de teren de 275.000 m², între anii 107-117 d. Hr., cu fonduri din prada dacică și cu captivi de război. Chiar dacă sunteți singuri, puteți (aşa, ca din greșeală) să vă alăturăți unui grup condus de un ghid local și astfel veți afla povestea tuturor vestigiilor din forum.

Imediat, la una din marginile Forului Roman, în partea opusă Colosseum-ului, veți vedea (fără putință de ratare) Columna lui Traian, monumentul care este practic „certificatul de naștere” a poporului roman. Monumentul a fost construit în anul 113 d. Hr. de vestitul împărat după victoria sa în Dacia, cu basoreliefuri ce reproduc scene de

Paul al III-lea. Acest monument, pe care badea Cârțan a dorit să îl vadă cu ochii lui, nu l-am ratat nicidată la Roma și am petrecut multe minute în jurul lui.

Lângă Colosseum mai sunt Santa Maria Maggiore, una din cele patru bazilici patriarcale ale Romei, și Bazilica San Pietro in Vincoli, Basilica Eudoxiana, unde sunt expuse lanțurile în care a fost adus Sf. Petru la Roma, și Moise, splindida sculptură a lui Michelangelo, și care a făcut parte din cele comandate pentru mormântul Papei Iulius al II-lea.

Roma a fost un centru mondial al Renașterii, imediat în urma Florenței, și a fost profund influențată de această mișcare. Unul dintre cele mai impresionante capodopere ale arhitecturii renascentiste fiind situat pe colina Capitolină, numită astăzi Campidoglio, este Piazza del Campidoglio unde Michelangelo a proiectat în 1536 atât pavajul geometric, cât și fațadele clădirilor. Piața este flancată de Palazzo Senatorio din secolul al XII-lea, Palazzo dei Conservatori construit în secolul XVI și de Palazzo Nuovo ridicat în secolul XVII, numite și Muzeele Capitoline, cu splendide colecții de sculptură.

În Piazza della Rotonda, chiar în inima Romei, se află de aproape două milenii Panteonul, cel mai bine păstrat Templu al tuturor zeilor și simbol al Romei antice. Interiorul, luminat doar prin Oculus, o gaură din vârful giganticului Dom, este sumbru și aproape înfricoșător, imensul portic închis de coloane de granit aduse din Egipt fiind construit pe fundațiile vechiului templu al lui Agrippa. Panteonul a ars în anul 80 și reconstruit de împăratul

(Continuare în pag. 23)

Tiberiu-Ioan Bociat